

ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΣΗΜΕΙΑ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ 2025

Την τελευταία τριετία η παγκόσμια οικονομία αντιμετώπισε αλληπάλληλες κρίσεις λόγω αλληλοσυνδεόμενων αναταραχών σε οικονομικό, κλιματικό και γεωπολιτικό επίπεδο. Παρά τα σημάδια ανάκαμψης το διεθνές οικονομικό περιβάλλον χαρακτηρίζεται από αυξημένη αβεβαιότητα που συνδέεται με τις πρόσφατες γεωπολιτικές εξελίξεις στη Μέση Ανατολή, τον παρατεταμένο πόλεμο στην Ουκρανία καθώς και με βραχυπρόθεσμους παράγοντες, όπως οι εμπορικές εντάσεις, οι συσταλτικές νομισματικές πολιτικές, ο περιορισμός της δημοσιονομικής στήριξης διεθνώς μετά την πανδημία και την ενεργειακή κρίση, αλλά και με τις σημαντικές και επιταχυνόμενες επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.

Σε αυτό το δυσμενές και αβέβαιο διεθνές περιβάλλον η ελληνική οικονομία αποδεικνύεται ανθεκτική. Ο ρυθμός ανάπτυξης αναμένεται να ανέλθει σε 2,2% το 2024 και 2,3% το 2025 έναντι 0,8% και 1,3%, αντίστοιχα, που εκτιμάται για την Ευρωζώνη, με βάση τις φθινοπωρινές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι επενδύσεις αναμένεται να αυξηθούν κατά 6,7% το 2024 και 8,4% το 2025 και το ποσοστό ανεργίας να μειωθεί από 10,3% το 2024 σε 9,7% το 2025. Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) σε ονομαστικούς όρους αναμένεται να αυξηθεί κατά περίπου 10 δις. ευρώ το 2025 και ο λόγος του χρέους της Γενικής Κυβέρνησης προς το ΑΕΠ να μειωθεί από 163,9% το 2023 σε 154% το 2024 και περαιτέρω σε 147,5% το 2025. Ο ρυθμός μεταβολής του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή εκτιμάται σε 2,7% το 2024 και αναμένεται να αποκλιμακωθεί σε 2,1% το 2025.

Ο προϋπολογισμός του 2025 περιλαμβάνει το σύνολο των παρεμβάσεων που έχουν ανακοινωθεί, συμπεριλαμβανομένων όσων παρουσιάστηκαν στη Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης. Τα νέα μόνιμα δημοσιονομικά μέτρα που επηρεάζουν τον τακτικό προϋπολογισμό επιφέρουν επιπλέον δημοσιονομικό κόστος το 2025 σε σχέση με το 2024, ύψους 1,1 δις. ευρώ, ενώ πλήθος άλλων παρεμβάσεων χρηματοδοτείται από πόρους του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων (εθνικό και συγχρηματοδοτούμενο σκέλος και Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας - ΤΑΑ). Σε αυτό το πλαίσιο οι επενδυτικές δαπάνες αναμένεται να αυξηθούν από 13,15 δις. ευρώ το 2024 σε 14,1 δις. ευρώ το 2025, πλέον των πόρων του δανειακού σκέλους του ΤΑΑ.

Τα ανωτέρω θετικά αποτελέσματα για την ελληνική οικονομία επιτυγχάνονται στη βάση της δημοσιονομικής σύνεσης. Παράλληλα, ενισχύεται το κοινωνικό κράτος και εφαρμόζεται ένα πλέγμα δημοσιονομικών παρεμβάσεων, το οποίο βελτιώνει το πραγματικό εισόδημα των πολιτών και μειώνει τις κοινωνικές ανισότητες.

Οι παρεμβάσεις είναι εντός των δημοσιονομικών στόχων που τίθενται στο Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό - Διαρθρωτικό Σχέδιο 2025 - 2028, καθώς προβλέπεται αύξηση των καθαρών πρωτογενών δαπανών κατά 3,6% το 2025 σε σχέση με το 2024, ενώ ο σχετικός στόχος ανέρχεται σε αύξηση δαπανών έως 3,7%. Σε αυτό το πλαίσιο το πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης αναμένεται να διαμορφωθεί σε 2,5% το 2024 και 2,4% το 2025 και το συνολικό αποτέλεσμα σε -0,7% το 2024 και -0,6% το 2025.

Οι νέες δημοσιονομικές παρεμβάσεις, που συμπληρώνονται από σειρά θεσμικών μέτρων, εστιάζουν στη στήριξη του διαθέσιμου εισοδήματος, στην ενίσχυση των επενδύσεων και της καινοτομίας, στην

αντιμετώπιση του δημογραφικού και του στεγαστικού ζητήματος καθώς και στην αντιμετώπιση των προκλήσεων της κλιματικής αλλαγής.

Ο προϋπολογισμός του 2025 συνοδεύεται για τέταρτο έτος από τον προϋπολογισμό επιδόσεων, όπου παρουσιάζεται το πλαίσιο αξιολόγησης των προγραμμάτων των φορέων μέσω των Κύριων Δεικτών Επίδοσης (Key Performance Indicators), ενώ για δεύτερο έτος παρουσιάζεται και η περιβαλλοντική διάσταση των προγραμμάτων (Green Budgeting).

Ο προϋπολογισμός του 2025 καλείται να συγκεράσει τον στόχο της δημοσιονομικής σταθερότητας με την ανάγκη για αύξηση του διαθέσιμου εισοδήματος των πολιτών καθώς και την αντιμετώπιση των σύγχρονων προκλήσεων, όπως είναι το δημογραφικό και το στεγαστικό πρόβλημα, η κλιματική κρίση, αλλά και να καλύψει τις αναγκαίες δαπάνες για την ενίσχυση του συστήματος Υγείας και της Εθνικής Άμυνας.

Βασικοί στόχοι του προϋπολογισμού είναι η διασφάλιση της ισχυρής ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας, η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των πολιτών, η ενίσχυση των επενδύσεων, η μείωση του χρέους και η περαιτέρω αναβάθμιση του αξιόχρεου της χώρας, για την επίτευξη των οποίων, απαιτείται η διοχέτευση των πεπερασμένων δημοσιονομικών πόρων με τη μέγιστη δυνατή οικονομική και κοινωνική αποτελεσματικότητα.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Η παγκόσμια οικονομία, παρά τις προκλήσεις των τελευταίων ετών, όπως η πανδημία, η ενεργειακή κρίση και η αύξηση του πληθωρισμού, αποδείχθηκε ανθεκτική. Ωστόσο, ο αντίκτυπος των εξελίξεων αυτών, σε συνδυασμό με την κλιμάκωση των γεωπολιτικών συγκρούσεων, την όξυνση των εμπορικών εντάσεων και τα υψηλά επίπεδα του δημόσιου χρέους, συνιστούν προκλήσεις που συντείνουν σε αυξημένη αβεβαιότητα και ενδεχομένως να επηρεάσουν τις προοπτικές ανάπτυξης σε παγκόσμιο επίπεδο.

Σύμφωνα με τις φθινοπωρινές οικονομικές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Autumn European Economic Forecast, November 2024), η οικονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), μετά από μία περίοδο στασιμότητας, επανήλθε σε αναπτυξιακή τροχιά το πρώτο τρίμηνο του 2024. Η επέκταση συνεχίστηκε το δεύτερο και τρίτο τρίμηνο του έτους με σταθερό, αλλά ηπιότερο ρυθμό. Ο ρυθμός ανάπτυξης για την ΕΕ εκτιμάται ότι θα ανέλθει σε 0,9% το 2024 και σε 1,5% το 2025 έναντι 0,4% το 2023 και για την Ευρωζώνη σε 0,8% το 2024 και σε 1,3% το 2025 έναντι, επίσης, 0,4% το 2023. Ειδικότερα για τη Γαλλία, ο ρυθμός ανάπτυξης προβλέπεται να αυξηθεί από 0,9% το 2023 σε 1,1% το 2024 και να υποχωρήσει σε 0,8% το 2025. Για τη Γερμανία εκτιμάται ότι μετά από ύφεση 0,3% και 0,1% το 2023 και το 2024, αντίστοιχα, το ΑΕΠ αναμένεται να επανέλθει σε θετικό ρυθμό ανάπτυξης 0,7% το 2025. Για την Ισπανία προβλέπεται επιτάχυνση του ρυθμού ανάπτυξης από 2,7% το 2023 σε 3,0% το 2024, ενώ προβλέπεται επιβράδυνση σε 2,3% το 2025. Ο ρυθμός αύξησης του παγκόσμιου ΑΕΠ (εξαιρουμένης της ΕΕ) αναμένεται να μειωθεί από 3,7% το 2023 σε 3,5% το 2024 και να αυξηθεί σε 3,6% 2025. Ο πληθωρισμός βρίσκεται σε καθοδική πορεία τόσο στην ΕΕ όσο και στην Ευρωζώνη και αναμένεται να υποχωρήσει σημαντικά το 2024 σε 2,6%

για την ΕΕ και σε 2,4% για την Ευρωζώνη και να αποκλιμακωθεί περαιτέρω το 2025 σε 2,4% για την ΕΕ και σε 2,1% για την Ευρωζώνη, από 6,4% και 5,4% το 2023, αντίστοιχα. Η επίταση των συγκρούσεων στη Μέση Ανατολή αυξάνει σημαντικά την αβεβαιότητα στις αγορές πετρελαίου. Καθοδικές πιέσεις στις τιμές πετρελαίου εκτιμάται ότι θα ασκηθούν από τη μειωμένη ζήτηση πετρελαίου και τη σταδιακή αύξηση της παραγωγής τόσο στις χώρες ΟPEC+ όσο και στις χώρες εκτός ΟPEC+.

Το 2024 η ελληνική οικονομία εκτιμάται ότι θα επιτύχει υπερδιπλάσιο ρυθμό ανάπτυξης σε σχέση με το σύνολο της Ευρωζώνης (2,2% έναντι 0,8%, με βάση τις φθινοπωρινές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής). Η συμβολή της αύξησης των επενδύσεων συνεχίζει να αποτελεί βασικό πυλώνα του ρυθμού μεγέθυνσης του ΑΕΠ, ενώ συνολικά οι επιμέρους δείκτες της ελληνικής οικονομίας καταδεικνύουν τη διατήρηση των θετικών προοπτικών του 2023, με τον όγκο οικονομικής δραστηριότητας να επιδεικνύει ανθεκτικότητα στις επιπτώσεις των επάλληλων κρίσεων που αντιμετωπίζει η παγκόσμια οικονομία.

Η ανεργία υποχώρησε σημαντικά κατά τον μήνα Σεπτέμβριο 2024 σε 9,3% έναντι 10,7% τον Σεπτέμβριο 2023. Οι αμοιβές εξαρτημένης εργασίας αυξήθηκαν και στα δύο τρίμηνα του πρώτου εξαμήνου (κατά 6% περίπου σε ετήσια βάση), σύμφωνα με τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ). Ο πληθωρισμός παρουσιάζει σταθεροποίηση και διαμορφώθηκε σε 2,4% τον Οκτώβριο 2024. Ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του Εναρμονισμένου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (Εν.ΔΤΚ) για το 2024 προβλέπεται να διαμορφωθεί σε 2,8% έναντι της πρόβλεψης 2,4% για τον μέσο όρο της Ευρωζώνης και 2,6% για τον μέσο όρο της ΕΕ.

Στο πλαίσιο της δημοσιονομικής πολιτικής και εν μέσω της αποκλιμάκωσης των πληθωριστικών πιέσεων, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ολοκλήρωσε τη θέσπιση του νέου ευρωπαϊκού πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης, με την Ελλάδα να υποβάλει στο Συμβούλιο της ΕΕ και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το πρώτο Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό - Διαρθρωτικό Σχέδιο 2025 - 2028 τον Οκτώβριο 2024.

Σε εναρμόνιση με το ανωτέρω σχέδιο και με τους στόχους αύξησης των πρωτογενών δαπανών τελούν οι δημοσιονομικές παρεμβάσεις για το έτος 2025, που αποσκοπούν στην ενίσχυση του διαθέσιμου εισοδήματος σε συνδυασμό με τη μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων, στην προώθηση των επενδύσεων και της καινοτομίας καθώς και στην αντιμετώπιση σημαντικών κοινωνικών προβλημάτων, όπως το δημογραφικό και το στεγαστικό. Ιδιαίτερη μέριμνα λαμβάνεται για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων από φυσικές καταστροφές, ενώ παράλληλα με τις δημοσιονομικές παρεμβάσεις λαμβάνονται μέτρα θεσμικού χαρακτήρα και προωθούνται σημαντικές μεταρρυθμίσεις.

Για το 2024 συνολικά, εκτιμάται αύξηση κατά 4,3% της αμοιβής ανά εργαζόμενο (μέσος μισθός), διαμορφούμενης συνεπώς της αύξησης των συνολικών αμοιβών εξαρτημένης εργασίας σε 5,2% έναντι αυξήσεων 3,7% και 5,3%, αντίστοιχα, που καταγράφηκαν το 2023. Η αύξηση του ακαθάριστου λειτουργικού πλεονάσματος για το 2024 εκτιμάται σε 5,2% έναντι αύξησης 6,5% το 2023.

Η ελληνική οικονομία, παρά τις αλλεπάλληλες εξωγενείς κρίσεις που συνεχίστηκαν το 2024, εκτιμάται ότι θα διατηρήσει μεγάλο μέρος της αναπτυξιακής της δυναμικής για το σύνολο του έτους με τον ρυθμό ανάπτυξης να διαμορφώνεται σε 2,2%, όπως προβλέπεται και στο προσχέδιο του κρατικού προϋπολογισμού 2025 και στο Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό - Διαρθρωτικό Σχέδιο 2025 - 2028 που

υποβλήθηκε από την ελληνική Κυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Οκτώβριο 2024. Η εκτίμηση για τη διαμόρφωση του πληθωρισμού (ΓΔΤΚ) για το έτος 2024 είναι 2,7%.

Στο πεδίο της δημοσιονομικής διαχείρισης και μετά την επίτευξη πρωτογενούς πλεονάσματος 2,1% του ΑΕΠ το 2023, το 2024 εκτιμάται ότι θα επιτευχθεί πρωτογενές πλεόνασμα 2,5%. Η πορεία της αποκλιμάκωσης του χρέους της Γενικής Κυβέρνησης εκτιμάται από 163,9% του ΑΕΠ το 2023 (σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ) σε 154% το 2024. Η αξιοπιστία του αξιόχρεου της χώρας ενισχύεται σημαντικά από την επίτευξη των ανωτέρω δημοσιονομικών στόχων, γεγονός που αποτυπώνεται και στην εξέλιξη των πιστοληπτικών αξιολογήσεων. Επισημαίνεται ότι το έτος 2023 επιβεβαιώθηκε η διεθνής εμπιστοσύνη στην οικονομία της χώρας με την ανάκτηση της επενδυτικής βαθμίδας από τους τρεις σε σύνολο τεσσάρων επενδυτικών οίκων που αναγνωρίζει η ΕΚΤ. Η θετική αυτή στάση των επενδυτικών οίκων συνεχίστηκε και το 2024, καθώς τον Απρίλιο 2024 ο οίκος S&P Global Ratings και τον Σεπτέμβριο 2024 οι οίκοι DBRS Morningstar και Moody's αναβάθμισαν τις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας από σταθερές σε θετικές. Οι αναβαθμίσεις αυτές σε συνδυασμό με τις θετικές προοπτικές καταδεικνύουν την ανθεκτικότητα της οικονομίας σε συνθήκες αυξημένης αβεβαιότητας και την εδραίωση της εμπιστοσύνης των διεθνών επενδυτών σε σχέση με την ασκούμενη δημοσιονομική και γενικότερη οικονομική πολιτική.

Το 2025 η ελληνική οικονομία προβλέπεται να επιταχύνει τον αναπτυξιακό βηματισμό της στο πλαίσιο της ενίσχυσης των επενδύσεων, της συνέχισης της μεταρρυθμιστικής προσπάθειας και υπό την ευνοϊκή επίδραση διαρθρωτικών και κυκλικών οικονομικών εξελίξεων.

Οι κυκλικοί παράγοντες που επιβάρυναν την παγκόσμια οικονομία το προηγούμενο διάστημα, μεταξύ των οποίων η ενεργειακή κρίση και η περιοριστική νομισματική πολιτική για την καταπολέμηση του υψηλού πληθωρισμού, αναμένεται να εξασθενήσουν εμφανέστερα το 2025, διευκολύνοντας την εγχώρια πιστωτική επέκταση και τη χρηματοδότηση της οικονομικής μεγέθυνσης στην Ελλάδα.

Την ίδια στιγμή, διαρθρωτικοί παράγοντες δρουν προς την ίδια κατεύθυνση ενίσχυσης της αναπτυξιακής δυναμικής, όπως ο συνεχιζόμενος μετασχηματισμός της ελληνικής οικονομίας, με άξονα την ψηφιακή μετάβαση και την πράσινη ανάπτυξη, η ενίσχυση των δημόσιων επενδύσεων, η περαιτέρω μείωση των ασφαλιστικών εισφορών, η αύξηση των αμοιβών, η σωρευτική θετική επίδραση από τις μεταρρυθμίσεις των τελευταίων ετών, η καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, ο αντίκτυπος της ανάκτησης της επενδυτικής βαθμίδας καθώς και η συμβολή της συνετής δημοσιονομικής διαχείρισης στην καλλιέργεια ενός κλίματος εμπιστοσύνης στην ελληνική οικονομία, που συνεπάγεται περαιτέρω προσέλκυση επενδύσεων.

Μέσα σε αυτό το οικονομικό περιβάλλον ο ρυθμός πραγματικής ανάπτυξης στην Ελλάδα προβλέπεται να ανέλθει σε 2,3% το 2025 από 2,2% το 2024 και 2,3% το 2023, ενισχυόμενος, ως προς την εγχώρια ζήτηση, από τη δυναμικότερη ώθηση των επενδύσεων, την περαιτέρω άνοδο της απασχόλησης και των εισοδημάτων και τη σταθερή μεγέθυνση της καταναλωτικής δαπάνης.

Η αναπτυξιακή δυναμική στην Ελλάδα προβλέπεται να διατηρηθεί σημαντικά υψηλότερη από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, έχοντας ως μοχλούς τις επενδύσεις, την ιδιωτική κατανάλωση και την εξαγωγική

δραστηριότητα. Το 2025 προβλέπεται να αποτελέσει για την Ελλάδα το τρίτο συνεχόμενο έτος, μετά την ανάκτηση των απωλειών ΑΕΠ της πανδημίας, που θα καταγράψει ρυθμό πραγματικής ανάπτυξης άνω του 2%, ο οποίος αντιστοιχεί σε μέσο ρυθμό τριετίας υπερδιπλάσιο από τον μέσο εκτιμώμενο ρυθμό για την Ευρωζώνη την ίδια περίοδο (σύμφωνα με τις τελευταίες διαθέσιμες οικονομικές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Φθινόπωρο 2024).

Το 2025 οι επενδύσεις αναμένεται να αναδειχθούν σε κινητήρια δύναμη της ανάπτυξης αντικαθιστώντας την ιδιωτική κατανάλωση, η οποία είχε την πρωταρχική συμβολή τα προηγούμενα έτη, ως αποτέλεσμα της φιλοεπενδυτικής οικονομικής πολιτικής, της εντατικότερης αξιοποίησης των ευρωπαϊκών πόρων, των κεκτημένων από τις εθνικές διαρθρωτικές πολιτικές για το επιχειρηματικό περιβάλλον και των ευνοϊκών συνθηκών χρηματοδότησης, σε συνέχεια της χαλάρωσης της νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ και της εμπέδωσης του κλίματος εμπιστοσύνης από την ανάκτηση της επενδυτικής βαθμίδας για τη χώρα. Ο ρυθμός της αύξησης των επενδύσεων προβλέπεται να διαμορφωθεί σε 8,4% το 2025, ενισχυμένος έναντι του 2024 (6,7%).

Το επενδυτικό κενό της Ελλάδας σε σχέση με τις χώρες της Ευρωζώνης, το οποίο κορυφώθηκε το 2019, μετά τη διεύρυνσή του κατά την περίοδο της οικονομικής προσαρμογής, θα συνεχίσει να περιορίζεται το 2025, για έκτη συνεχή χρονιά. Μάλιστα, σύμφωνα με τα αναθεωρημένα στοιχεία εθνικών λογαριασμών για το 2023 που δημοσίευσε η ΕΛΣΤΑΤ τον Οκτώβριο 2024, το κλείσιμο του επενδυτικού κενού συντελείται με ακόμα μεγαλύτερη ταχύτητα σε σύγκριση με τα σχετικά στοιχεία του προσχεδίου του κρατικού προϋπολογισμού 2025, λόγω της δυναμικότερης αύξησης των πραγματικών επενδύσεων μετά το 2019, κυρίως κατά τα έτη 2022 και 2023. Ως αποτέλεσμα, ο στόχος του προσχεδίου του κρατικού προϋπολογισμού για τη μείωση του πραγματικού επενδυτικού κενού το 2025 έχει συντελεστεί ήδη από το 2023, σε 5,4 ποσοστιαίες μονάδες σύμφωνα με τα αναθεωρημένα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ. Το 2025 οι πραγματικές επενδύσεις στην Ελλάδα προβλέπεται να ανακάμψουν περαιτέρω, σε 17,5% του ΑΕΠ έναντι του 20,8% του ΑΕΠ στην Ευρωζώνη. Αυτό αντιστοιχεί σε σωρευτική βελτίωση άνω των δύο τρίτων (69,4%) του επενδυτικού κενού της Ελλάδας το 2025 έναντι του 2019, με το ύψος του επενδυτικού κενού για το έτος να διαμορφώνεται σε 3,3 ποσοστιαίες μονάδες, το χαμηλότερο ποσοστό από το 2010 έως σήμερα.

Το ποσοστό της ετήσιας πραγματικής ανάπτυξης του 2025, που δεν εξηγείται από τη δυναμική των επενδύσεων, εκτιμάται ότι θα προέλθει σε καθαρή βάση από την αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης (+1,6% σε ετήσια βάση), η οποία συντηρείται από τις θετικές τάσεις στην απασχόληση (+0,7%), στα ονομαστικά εισοδήματα από μισθωτή εργασία ιδιωτικού και δημόσιου τομέα (+3,4%) και στα πραγματικά εισοδήματα των νοικοκυριών, υπό τη μειούμενη επίδραση του πληθωρισμού.

Η ενίσχυση των εισοδημάτων (ονομαστικών και πραγματικών) χαρακτηρίζει τις κυβερνητικές παρεμβάσεις, οι οποίες ανακοινώθηκαν στη Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης (ΔΕΘ) 2024, αφορούν στο 2025 και εκτείνονται μέχρι το 2027, με κύριο γνώμονα τη βελτίωση του επιπέδου ευημερίας για όλες τις κοινωνικές ομάδες. Στόχος, μεταξύ άλλων, είναι η αύξηση του μέσου εισοδήματος στον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα, η ενίσχυση των συντάξεων, η αντιμετώπιση του στεγαστικού και του δημογραφικού προβλήματος, η στήριξη των ευπαθών ομάδων, ο περιορισμός των ανισοτήτων, η αναβάθμιση των υπηρεσιών της δημόσιας υγείας και της παιδείας καθώς και η προώθηση της επιχειρηματικότητας.

Το 2025 ο Εν.ΔΤΚ εκτιμάται ότι θα προσεγγίσει σημαντικά τον μεσοπρόθεσμο στόχο της ΕΚΤ (+2,1%), καθώς οι υποκείμενες πιέσεις τιμών στα τρόφιμα και στην ενέργεια θα μετριάζονται περαιτέρω και ο πυρήνας πληθωρισμού θα εξομαλύνεται σε σχέση με το προηγούμενο διάστημα, κοντά στο επίπεδο που προβλέπεται για τον γενικό δείκτη (+2,2%).

Σε όρους Έρευνας Εργατικού Δυναμικού, η ανεργία προβλέπεται να μειωθεί το 2025, για πρώτη φορά από το 2009, σε μονοψήφιο ποσοστό 9,7% του εργατικού δυναμικού και ακόμα χαμηλότερα σε εθνολογιστικούς όρους, σε 8,2% του εργατικού δυναμικού, επωφελούμενη από την εύρωστη εγχώρια οικονομική δραστηριότητα, τις παρεμβάσεις στις αμοιβές και τις ασφαλιστικές εισφορές και από συνέργειες του εθνικού και συγχρηματοδοτούμενου σκέλους του ΑΠΔΕ και του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0» για την απασχόληση.

Σε συμφωνία με τις εαρινές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η εθνική πρόβλεψη για αύξηση το 2025 των αμοιβών εξαρτημένης εργασίας κατά 3,4% και των αμοιβών ανά εργαζόμενο κατά 2,7%, με ρυθμό μεγαλύτερο του πληθωρισμού (2,1%), υποδηλώνει κέρδη για τον πραγματικό μέσο μισθό για τρίτη συνεχόμενη χρονιά, η οποία συνδέεται και με την περαιτέρω αύξηση του κατώτατου και του μέσου μισθού (με κυβερνητικό στόχο τα 950 ευρώ και τα 1.500 ευρώ, αντίστοιχα, το 2027). Σημειώνεται ότι εάν ληφθεί υπόψη η μείωση των ασφαλιστικών εισφορών, η αύξηση των καθαρών εισοδημάτων είναι ακόμα μεγαλύτερη, ενώ στις φθινοπωρινές της προβλέψεις η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναθεωρεί προς τα πάνω την πρόβλεψή της για την ετήσια ονομαστική αύξηση το 2025, σε 3,2% από 2,7%, για τις αμοιβές εξαρτημένης εργασίας ανά εργαζόμενο. Η παραγωγικότητα της εργασίας αναμένεται να αυξηθεί πιο δυναμικά το 2025 (+1,5% σε ετήσια βάση από +1,0% το 2024), αντλώντας οφέλη από τον μετασχηματισμό της οικονομίας, υπό το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και από τις κυβερνητικές μεταρρυθμίσεις, διαφυλάττοντας την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας.

Βασικά μεγέθη της ελληνικής οικονομίας (% ετήσιες μεταβολές, σταθερές τιμές)			
	2023	2024**	2025**
ΑΕΠ	2,3	2,2	2,3
Ιδιωτική κατανάλωση	1,8	1,7	1,6
Δημόσια κατανάλωση	2,6	0,4	0,0
Ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου	6,6	6,7	8,4
Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	1,9	5,4	4,0
Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	0,9	4,0	3,6
Αποπληθωριστής ΑΕΠ	5,9	3,0	2,2
Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή	4,2	2,8	2,1
Δείκτης Τιμών Καταναλωτή	3,5	2,7	2,1
Απασχόληση*	1,2	1,1	0,7
Ποσοστό ανεργίας*	9,4	8,7	8,2
Ποσοστό ανεργίας (Έρευνα Εργατικού Δυναμικού)	11,1	10,3	9,7

* Σε εθνολογιστική βάση

** Εκτιμήσεις/προβλέψεις

Πηγή: Ετήσιοι Εθνικοί Λογαριασμοί (ΕΛΣΤΑΤ), εκτιμήσεις/προβλέψεις Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών

Οι κίνδυνοι που περιβάλλουν τις μακροοικονομικές προβλέψεις, τόσο για το 2024 όσο και για το 2025, περιλαμβάνουν το ενδεχόμενο κλιμάκωσης των γεωπολιτικών κρίσεων στην Ουκρανία και στη Μέση Ανατολή καθώς και πιθανές νέες εστίες γεωπολιτικών εντάσεων, με αντίκτυπο στο διεθνές εμπόριο και στην πορεία αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού, ενώ σημαντικές επιπτώσεις ενδέχεται να έχει και η εκδήλωση νέων ακραίων κλιματικών φαινομένων. Το ενδεχόμενο πιο επίμονου πληθωρισμού και η διατήρηση περιοριστικής νομισματικής πολιτικής για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα θα επιδρούσε, επίσης, αρνητικά στην ανάπτυξη, ενώ μία σημαντικά περιοριστική δημοσιονομική πολιτική σε μεγάλες οικονομίες της ΕΕ, θα επιδρούσε αρνητικά στις ξένες επενδύσεις και στις εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών.

Ανοδικά στον ρυθμό ανάπτυξης θα μπορούσαν να επιδράσουν η ευνοϊκότερη του αναμενομένου εξέλιξη των τουριστικών εσόδων και των εσόδων από μεταφορές, η ενδεχόμενη ταχύτερη αποκλιμάκωση του πληθωρισμού, η ενίσχυση των επενδύσεων, ως αποτέλεσμα της ανάκτησης της επενδυτικής βαθμίδας, η ταχύτερη αξιοποίηση των πόρων του ΤΑΑ και των άλλων ευρωπαϊκών πόρων καθώς και η περαιτέρω ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, μέσω των μεταρρυθμίσεων που έχουν δρομολογηθεί.

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΠΙΔΟΣΕΩΝ – ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΕΙΣ ΔΑΠΑΝΩΝ ΚΑΙ ΕΣΟΔΩΝ

Το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, προκειμένου να ενισχύσει την κοινωνικοοικονομική αποτελεσματικότητα των δαπανών, τη διαφάνεια αλλά και τη δημόσια λογοδοσία, υιοθετεί σειρά μεταρρυθμίσεων ως προς τα δημοσιονομικά εργαλεία και τις σχετικές διαδικασίες δημοσιονομικής διαχείρισης. Σε ένα περιβάλλον που εξακολουθεί να διέπεται από τις οικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας, της ενεργειακής κρίσης και της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, σε συνδυασμό με γεωπολιτικές εντάσεις, αλλά και σε ένα πλαίσιο με νέους ευρωπαϊκούς δημοσιονομικούς κανόνες, είναι απαραίτητη η εξασφάλιση της μέγιστης αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας στη διαχείριση των πεπερασμένων δημόσιων πόρων. Με τον προϋπολογισμό επιδόσεων παρέχεται η δυνατότητα αξιολόγησης των δημόσιων πολιτικών και διευκολύνεται η λήψη αποφάσεων για ορθότερη κατανομή/ανακατανομή των δημόσιων πόρων. Ταυτόχρονα, η λειτουργική ταξινόμηση του προϋπολογισμού υποστηρίζει τις διεθνείς συγκρίσεις για τη δαπάνη της χώρας σε κρίσιμους τομείς δραστηριότητας (παιδεία, υγεία κ.λπ.). Η ένταξη και η ωρίμανση της χρήσης αυτών των εργαλείων σε συνδυασμό με τις επισκοπήσεις δαπανών και εσόδων στοχεύουν στον περαιτέρω περιορισμό της χρηματοδότησης αναποτελεσματικών κρατικών δραστηριοτήτων, ώστε οι πόροι που θα εξοικονομηθούν να χρηματοδοτήσουν δράσεις με ενισχυμένο κοινωνικό, αναπτυξιακό και θετικό προς το περιβάλλον πρόσημο. Για τον σκοπό μίας ολοκληρωμένης αξιολόγησης των χρηματοδοτούμενων πολιτικών εισάγεται και η ταξινόμηση των Προγραμμάτων των φορέων της Κεντρικής Διοίκησης και ως προς το περιβαλλοντικό τους αποτύπωμα.

Παρακάτω παρουσιάζεται η λειτουργική ταξινόμηση του προϋπολογισμού έτους 2025 σε πρώτο και δεύτερο επίπεδο ανάλυσης.

Λειτουργική ταξινόμηση προϋπολογισμού Γενικής Κυβέρνησης (σε χιλιάδες ευρώ)	
Λειτουργία βάσει cofog	Προϋπολογισμός ΓΚ 2025
01. Γενικές δημόσιες υπηρεσίες	24.623.877 €
01.01 Εκτελεστικά και νομοθετικά όργανα, οικονομικά και δημοσιονομικά θέματα, εξωτερικά θέματα	7.189.936 €
01.03 Γενικές υπηρεσίες	9.996.594 €
01.06 Λοιπές γενικές δημόσιες υπηρεσίες	271.347 €
01.07 Συναλλαγές δημόσιου χρέους	7.166.000 €
02. Άμυνα	4.950.590 €
02.01 Στρατιωτική άμυνα	4.881.875 €
02.03 Ξένη στρατιωτική ενίσχυση	50.980 €
02.05 Άμυνα (λοιπά)	17.735 €
03. Δημόσια τάξη και ασφάλεια	4.526.032 €
03.01 Αστυνομικές υπηρεσίες	2.443.149 €
03.02 Υπηρεσίες πυροπροστασίας	919.646 €
03.03 Δικαστήρια	644.261 €
03.04 Φυλακές	178.811 €
03.05 Ε&Α στον τομέα της δημόσιας τάξης και ασφάλειας	8.928 €
03.06 Δημόσια τάξη και ασφάλεια (λοιπά)	331.237 €
04. Οικονομικά θέματα	11.580.661 €
04.01 Γενικά οικονομικά, εμπορικά και εργασιακά θέματα	2.680.105 €
04.02 Γεωργία, δασονομία, αλιεία και κυνήγι	1.500.844 €
04.03 Καύσιμα και ενέργεια	2.882.364 €
04.04 Μεταλλεία, βιομηχανία και κατασκευές	81.423 €
04.05 Μεταφορές	2.707.681 €
04.06 Επικοινωνίες	606.486 €
04.07 Λοιποί οικονομικοί κλάδοι	196.935 €
04.08 Ε&Α στον τομέα των οικονομικών θεμάτων	683.811 €
04.09 Οικονομικά θέματα (λοιπά)	241.013 €
05. Περιβαλλοντική προστασία	1.539.235 €
05.01 Διαχείριση των αποβλήτων	283.843 €
05.02 Διαχείριση υγρών αποβλήτων	866 €
05.03 Αντιμετώπιση της ρύπανσης	606.313 €
05.04 Προστασία της βιοποικιλότητας και του τοπίου	605.101 €
05.06 Περιβαλλοντική προστασία (λοιπά)	43.112 €
06. Οικιστική και κοινοτική μέριμνα	764.288 €
06.03 Ύδρευση	153.372 €
06.06 Στεγαστική και κοινοτική μέριμνα (λοιπά)	610.916 €
07. Υγεία	13.464.079 €
07.01 Ιατρικά προϊόντα, συσκευές και εξοπλισμός	2.715 €
07.02 Εξωνοσοκομειακές υπηρεσίες	1.994.376 €
07.03 Υπηρεσίες νοσοκομείων	10.817.595 €
07.04 Υπηρεσίες δημόσιας υγείας	530.959 €
07.06 Υγεία (λοιπά)	118.433 €
08. Αναψυχή, πολιτισμός και θρησκεία	1.551.575 €
08.01 Υπηρεσίες αναψυχής και αθλητικές υπηρεσίες	160.042 €
08.02 Πολιτιστικές υπηρεσίες	710.825 €
08.03 Ραδιοτηλεόραση και τύπος	358.526 €
08.04 Θρησκευτικές και λοιπές κοινοτικές υπηρεσίες	258.642 €
08.06 Αναψυχή, πολιτισμός και θρησκεία (λοιπά)	63.540 €
09. Εκπαίδευση	7.245.947 €
09.01 Προσχολική και πρωτοβάθμια εκπαίδευση	1.928.030 €
09.02 Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	2.184.997 €
09.03 Μεταδευτεροβάθμια, μη τριτοβάθμια εκπαίδευση	281.587 €
09.04 Τριτοβάθμια εκπαίδευση	2.207.027 €

Λειτουργική ταξινόμηση προϋπολογισμού Γενικής Κυβέρνησης (σε χιλιάδες ευρώ)	
Λειτουργία βάσει cofog	Προϋπολογισμός ΓΚ 2025
09.05 Εκπαίδευση μη προσδιοριζόμενη από το επίπεδο	265.218 €
09.08 Εκπαίδευση (λοιπά)	379.088 €
10. Κοινωνική προστασία	45.059.194 €
10.01 Ασθένεια και αναπηρία	3.304.149 €
10.02 Γηραιά	27.199.340 €
10.03 Κληρονόμοι	5.717.057 €
10.04 Οικογένεια και παιδιά	1.547.729 €
10.05 Ανεργία	2.498.249 €
10.06 Στέγαση	475.204 €
10.07 Κοινωνικός αποκλεισμός (λοιπά)	1.706.861 €
10.09 Κοινωνική προστασία (λοιπά)	2.610.606 €
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	115.305.477 €

Σημειώσεις: (α) Στον πίνακα δεν περιλαμβάνονται χρηματοοικονομικές συναλλαγές.

(β) Οι αμυντικές δαπάνες υπολογίζονται στη βάση των φυσικών παραλαβών.

Στις δράσεις υψηλής προτεραιότητας για το 2025 περιλαμβάνονται τόσο επισκοπήσεις που εστιάζουν στη βελτίωση της διαχειριστικής ικανότητας της δημόσιας διοίκησης, όπως ενδεικτικά δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας και αποτελεσματικότερης διαχείρισης του στόλου των κρατικών οχημάτων και δράσεις περιορισμού της δαπάνης μέσω αξιοποίησης των δυνατοτήτων της ψηφιακής διακυβέρνησης, αλλά και στοχευμένες σε καίριους τομείς δράσεις, όπως η επισκόπηση της υγειονομικής δαπάνης. Το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών διασυνδέει το περιβαλλοντικό αποτύπωμα του προϋπολογισμού με τις επισκοπήσεις δαπανών και το ενσωματώνει στον προϋπολογισμό επιδόσεων.

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Το πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης το 2023, σύμφωνα με τη μεθοδολογία του Ευρωπαϊκού Συστήματος Λογαριασμών (European System of Accounts - ESA), διαμορφώθηκε σε πλεόνασμα ύψους 4.658 εκατ. ευρώ ή 2,1% του ΑΕΠ, σημαντικά υψηλότερο σε σχέση με την περίοδο 2020 - 2022, η οποία επηρεάστηκε έντονα από την εμφάνιση της πανδημίας Covid-19 καθώς και από την ενεργειακή κρίση εξαιτίας του πολέμου Ρωσίας - Ουκρανίας. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της εκτέλεσης του προϋπολογισμού, το πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης εκτιμάται ότι θα διαμορφωθεί σε πλεόνασμα ύψους 6.029 εκατ. ευρώ ή 2,5% του ΑΕΠ.

Επισημαίνεται ότι το 2024 είναι το πρώτο έτος που έχει εφαρμογή το νέο ευρωπαϊκό πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης και τα μακροοικονομικά και δημοσιονομικά μεγέθη που αποτυπώνονται στο σχέδιο προϋπολογισμού 2025, βρίσκονται σε εναρμόνιση με τις εκτιμήσεις του Μεσοπρόθεσμου Δημοσιονομικού - Διαρθρωτικού Σχεδίου 2025 - 2028. Για το τρέχον έτος οι εθνικά χρηματοδοτούμενες καθαρές πρωτογενείς δαπάνες της Γενικής Κυβέρνησης προβλέπεται να αυξηθούν κατά 2,6% σε σχέση με το προηγούμενο έτος (99,8 δισ. ευρώ το 2024 έναντι 97,2 δισ. ευρώ το 2023), τηρουμένης της σχετικής σύστασης του Συμβουλίου της ΕΕ για συνετή δημοσιονομική πολιτική.

Σε σχέση με τις προβλέψεις του προϋπολογισμού 2024 παρατηρείται αύξηση τόσο των καθαρών εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού (κατά 2,8 δισ. ευρώ) όσο και των δαπανών (κατά 1,9 δισ. ευρώ). Το συνολικό ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης εκτιμάται ότι θα διαμορφωθεί σε έλλειμμα 0,7% του ΑΕΠ, βελτιωμένο έναντι του ποσοστού 1,1%, που ήταν η πρόβλεψη στην εισηγητική έκθεση του προϋπολογισμού 2024.

Σύμφωνα με τις προβλέψεις για το έτος 2025, το πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης σε δημοσιονομική βάση προβλέπεται να διαμορφωθεί σε πλεόνασμα ύψους 5.967 εκατ. ευρώ ή 2,4% του ΑΕΠ έναντι πλεονάσματος 2,5% του ΑΕΠ που είχε προβλεφθεί στο Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό - Διαρθρωτικό Σχέδιο 2025 - 2028, συνδεδεμένο κυρίως με την πρόσφατη αναθεώρηση προς τα άνω του επιπέδου του ΑΕΠ από την ΕΛΣΤΑΤ.

Αποτελέσματα Γενικής Κυβέρνησης περιόδου 2023 - 2025 (σε εκατ. ευρώ)				
Γενική Κυβέρνηση κατά ESA ανά υποτομέα		2023 ΔΥΕ Οκτωβρίου 2024	2024 Εκτιμήσεις	2025 Προβλέψεις
1.	Ισοζύγιο κρατικού προϋπολογισμού (Προεδρία της Δημοκρατίας, Προεδρία της Κυβέρνησης, Βουλή, Υπουργεία, Περιφερειακές Υπηρεσίες Υπουργείων και Αποκεντρωμένες Διοικήσεις)	-6.049	-5.361	-5.930
2.	Ισοζύγιο Κεντρικής Κυβέρνησης (Κράτος, ΝΠ εντός Γενικής Κυβέρνησης και νοσοκομεία)	-3.304	-2.625	-2.121
3.	Ισοζύγιο Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ)	-595	-249	-300
4.	Ισοζύγιο Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης (ΟΚΑ)	937	1.160	999
5.	Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία ESA (2+3+4)	-2.962	-1.714	-1.423
	% του ΑΕΠ	-1,3%	-0,7%	-0,6%
6.	Ενοποιημένοι τόκοι Γενικής Κυβέρνησης	7.620	7.743	7.390
	% του ΑΕΠ	3,4%	3,3%	3,0%
7.	Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία ESA (5+6)	4.658	6.029	5.967
	% του ΑΕΠ	2,1%	2,5%	2,4%
8.	Ενοποιημένο Χρέος Γενικής Κυβέρνησης	369.099	365.000	365.000
	% του ΑΕΠ	163,9%	154,0%	147,5%
	ΑΕΠ	225.197	236.965	247.514

Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία European System of Accounts (ESA) (σε εκατ. ευρώ)*				
	2023 ΔΥΕ Οκτωβρίου 2024	2024 Προϋπ/σμός	2025 Εκτιμήσεις	2025 Προβλέψεις
I. Καθαρά έσοδα κρατικού προϋπολογισμού κατά ESA (α+β+γ+δ+ε+στ-ζ)	66.007	68.379	71.141	74.573
α. Φόροι (1+2+3+4+5+6+7)	62.465	62.960	66.713	69.203
1. Φόροι επί αγαθών και υπηρεσιών	34.052	35.169	36.409	38.019
εκ των οποίων: Φόροι προστιθέμενης αξίας	23.454	24.379	25.341	26.673
Ειδικοί φόροι κατανάλωσης	7.018	7.067	7.229	7.276
2. Φόροι και δασμοί επί εισαγωγών	345	392	344	362
3. Τακτικοί φόροι ακίνητης περιουσίας	2.485	2.487	2.433	2.394
4. Λοιποί φόροι επί παραγωγής	1.227	593	615	460
5. Φόρος εισοδήματος	21.589	21.652	24.203	25.212
εκ των οποίων: Φόρος εισοδήματος πληρωτέος από φυσικά πρόσωπα (ΦΠ)	12.705	13.337	14.363	15.244
Φόρος εισοδήματος πληρωτέος από εταιρείες (ΝΠ)	7.175	6.696	7.852	7.972
6. Φόροι κεφαλαίου	228	239	235	235
7. Λοιποί τρέχοντες φόροι	2.539	2.428	2.474	2.523
β. Κοινωνικές εισφορές	58	56	60	60
γ. Μεταβιβάσεις	6.293	6.902	6.588	8.794
δ. Πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών	785	889	856	965

Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία European System of Accounts (ESA) (σε εκατ. ευρώ)*				
	2023 ΔΥΕ Οκτωβρίου 2024	2024 Προϋπ/σμός	2025 Εκτιμήσεις	2025 Προβλέψεις
ε. Λοιπά τρέχοντα έσοδα	3.292	4.138	4.209	3.043
εκ των οποίων: ε1. Επιστροφές δαπανών για τόκους	25	0	45	0
στ. Πωλήσεις παγίων περιουσιακών στοιχείων	2	23	36	37
ζ. Επιστροφές εσόδων	6.887	6.588	7.322	7.529
Πληροφοριακά στοιχεία:				
ΑΠΔΕ εκτός ΤΑΑ ¹	3.887	4.668	3.882	4.300
ΤΑΑ ²	1.913	3.144	2.939	4.237
II. Δαπάνες κρατικού προϋπολογισμού κατά ESA (α+β+γ+δ+ε+στ+ζ+η+θ+ι)³	72.056	74.632	76.502	80.502
α. Παροχές σε εργαζόμενους	14.039	14.833	14.934	14.790
β. Κοινωνικές παροχές	417	411	346	425
γ. Μεταβιβάσεις	33.090	32.282	33.374	34.436
δ. Αγορές αγαθών και υπηρεσιών	2.348	1.626	2.257	1.910
ε. Επιδοτήσεις	118	81	76	81
στ. Τόκοι	9.100	8.800	9.900	9.400
ζ. Λοιπές δαπάνες	49	111	141	102
η. Πιστώσεις υπό κατανομή	11.627	15.210	14.365	17.602
θ. Αγορές παγίων περιουσιακών στοιχείων	1.268	1.277	1.109	1.757
ι. Τιμαλφή	0	0	0	0
Πληροφοριακά στοιχεία:				
ΑΠΔΕ εκτός ΤΑΑ ¹	9.112	8.550	9.850	9.200
ΤΑΑ ²	2.089	3.617	3.300	4.900
III. Ισοζύγιο κρατικού προϋπολογισμού κατά ESA (I-II)	-6.049	-6.253	-5.361	-5.930
% ΑΕΠ	-2,7%	-2,7%	-2,3%	-2,4%
IV. Πρωτογενές αποτέλεσμα κρατικού προϋπολογισμού κατά ESA (III+II.στ-Ι.ε1)	3.026	2.547	4.494	3.470
% ΑΕΠ	1,3%	1,1%	1,9%	1,4%
V. Ισοζύγιο νομικών προσώπων Κεντρικής Κυβέρνησης κατά ESA	3.022	2.691	2.517	3.535
Έσοδα	15.276	13.132	14.965	15.233
Τρέχουσες και λοιπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις	5.889	5.196	5.688	6.343
Τόκοι πιστωτικοί	1.234	947	1.539	1.431
Φόροι	4.098	3.277	3.546	3.147
Αντικριζόμενα έσοδα (καθαρά)	-11	-10	0	0
Λοιπά έσοδα	4.067	3.722	4.193	4.312
Έξοδα	12.254	10.441	12.448	11.698
Παροχές σε εργαζόμενους	1.428	1.485	1.510	1.518
Τόκοι χρεωστικοί	395	372	390	396
Λοιπά έξοδα	3.877	3.260	3.769	3.815
Επενδυτικές δαπάνες	1.256	1.898	1.963	2.571
Λοιπές μεταβιβάσεις	1.800	808	1.602	685
Επιδοτήσεις	3.498	2.618	3.213	2.713
VI. Ισοζύγιο Νοσοκομείων - ΠΦΥ κατά ESA	-277	219	218	273
Έσοδα	3.461	3.926	3.897	4.254
Τρέχουσες και λοιπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις	2.405	2.860	2.845	3.191
Μεταβιβάσεις από ΕΟΠΥΥ	938	902	902	911
Αντικριζόμενα έσοδα (καθαρά)	-18	0	0	0
Λοιπά έσοδα	136	164	150	152
Έξοδα	3.738	3.707	3.678	3.981
Παροχές σε εργαζόμενους	786	791	878	898
Τόκοι χρεωστικοί	0	0	0	0
Λοιπά έξοδα	2.749	2.656	2.635	2.784
Επενδυτικές δαπάνες	203	260	165	299
VII. Ισοζύγιο Κεντρικής Κυβέρνησης κατά ESA (III+V+VI)	-3.304	-3.343	-2.625	-2.121
VIII. Ισοζύγιο ΟΤΑ κατά ESA	-595	-297	-249	-300
Έσοδα	8.417	8.505	9.086	9.217
Τρέχουσες και λοιπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις	5.426	5.475	5.970	6.015
Τόκοι πιστωτικοί	56	50	76	76
Αντικριζόμενα έσοδα (καθαρά)	-27	-18	-18	-18
Φόροι	1.950	1.990	2.072	2.130
Λοιπά έσοδα	1.013	1.008	987	1.015
Έξοδα	9.012	8.802	9.335	9.517
Παροχές σε εργαζόμενους	2.807	3.006	3.020	3.128
Τόκοι χρεωστικοί	21	42	33	45
Κοινωνικές παροχές	190	196	226	230
Λοιπά έξοδα	2.913	2.690	2.830	2.925
Επενδυτικές δαπάνες	3.081	2.868	3.227	3.189
IX. Ισοζύγιο ΟΚΑ κατά ESA	937	1.153	1.160	999

Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία European System of Accounts (ESA) (σε εκατ. ευρώ)*				
	2023 ΔΥΕ Οκτωβρίου 2024	2024 Προϋπ/σμός	2025 Εκτιμήσεις	2025 Προβλέψεις
Έσοδα	48.814	49.644	50.975	52.166
Τρέχουσες και λοιπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις	20.764	21.530	21.548	22.315
Αποδόσεις περιουσίας	1.617	1.215	1.424	1.439
Ασφαλιστικές εισφορές (πραγματικές)	25.479	26.057	26.949	27.382
Κοινωνικοί πόροι	630	577	742	717
Αντικριζόμενα έσοδα (καθαρά)	14	0	0	0
Λοιπά έσοδα	311	266	312	312
Έξοδα	47.877	48.490	49.815	51.167
Παροχές σε εργαζόμενους	362	395	392	395
Κοινωνικές παροχές	39.325	40.067	40.965	42.129
εκ των οποίων: συντάξεις	31.947	32.962	33.606	34.567
Κοινωνικές παροχές σε είδος	5.095	5.165	5.326	5.468
Λοιπά έξοδα	501	567	671	658
Επενδυτικές δαπάνες	51	137	137	69
Μεταβιβάσεις	1.687	1.540	1.718	1.733
Επιδότησεις	855	620	606	715
Χ. Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης κατά ESA (VII+VIII+IX)	-2.962	-2.486	-1.714	-1.423
% ΑΕΠ	-1,3%	-1,1%	-0,7%	-0,6%
XI. Ενοποιημένοι Τόκοι Γενικής Κυβέρνησης	7.620	7.477	7.743	7.390
% ΑΕΠ	3,4%	3,2%	3,3%	3,0%
XII. Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης κατά ESA (Χ+XI)	4.658	4.991	6.029	5.967
% ΑΕΠ	2,1%	2,1%	2,5%	2,4%
ΑΕΠ	225.197	233.775	236.965	247.514

* Η παρουσίαση της ανάλυσης εσόδων και δαπανών των υποτομέων του παραπάνω πίνακα με την κατηγοριοποίηση της μεθοδολογίας του ESA διαφοροποιείται από τον τρόπο παρουσίασης των επιμέρους υποτομέων που ακολουθείται στις παρακάτω ενότητες, όπου έχει υιοθετηθεί το υπόδειγμα των πινάκων της εγκυκλίου κατάρτισης του προϋπολογισμού Γενικής Κυβέρνησης για το 2025.

¹ Τα έσοδα του ΑΠΔΕ εκτός ΤΑΑ περιέχονται στις μεταβιβάσεις και στα λοιπά τρέχοντα έσοδα, ενώ οι αντίστοιχες δαπάνες περιέχονται στις πιστώσεις υπό κατανομή.

² Τα έσοδα του ΤΑΑ περιέχονται στις μεταβιβάσεις, ενώ οι αντίστοιχες δαπάνες περιέχονται στις πιστώσεις υπό κατανομή.

³ Οι δαπάνες της Κεντρικής Διοίκησης αναλύονται σύμφωνα με τις μείζονες κατηγορίες του π.δ. 54/2018 (Α' 103).

Ο προϋπολογισμός των φορέων της Κεντρικής Διοίκησης (Προεδρία της Δημοκρατίας, Βουλή των Ελλήνων, Προεδρία της Κυβέρνησης, Υπουργεία και Αποκεντρωμένες Διοικήσεις) καταρτίζεται και εκτελείται σε ταμειακή βάση. Στον κρατικό προϋπολογισμό (τακτικός προϋπολογισμός και προϋπολογισμός δημοσίων επενδύσεων) προβλέπονται ανώτατα όρια δαπανών για κάθε φορέα. Στον εν λόγω πίνακα περιλαμβάνονται οι μη χρηματοοικονομικές δαπάνες του κρατικού προϋπολογισμού.

Ανώτατα όρια δαπανών φορέων Κεντρικής Διοίκησης κρατικού προϋπολογισμού σε ταμειακή και δεδουλευμένη βάση σύμφωνα με τη μεθοδολογία ESA για τα έτη 2024 και 2025 (σε εκατ. ευρώ)				
α/α	Φορέας Κεντρικής Διοίκησης - Προϋπολογισμός		2024 Προϋπολογισμός	2025 Εκτιμήσεις ¹ Προβλέψεις ³
1	Προεδρία της Δημοκρατίας	Ταμειακό Σύνολο	5	5
	Τακτικός προϋπολογισμός		5	5
	Προϋπολογισμός δημοσίων επενδύσεων:	Εθνικό και συγχρ/νο σκέλος		
		ΤΑΑ	0	0
2	Βουλή των Ελλήνων	Ταμειακό Σύνολο	160	161
	Τακτικός προϋπολογισμός		159	170
	Προϋπολογισμός δημοσίων επενδύσεων:	Εθνικό και συγχρ/νο σκέλος		
		ΤΑΑ	1	2
		ΤΑΑ	0	0
3	Προεδρία της Κυβέρνησης	Ταμειακό Σύνολο	43	49
	Τακτικός προϋπολογισμός		38	38
	Προϋπολογισμός δημοσίων επενδύσεων:	Εθνικό και συγχρ/νο σκέλος		
		ΤΑΑ	5	5
		ΤΑΑ	0	0

Ανώτατα όρια δαπανών φορέων Κεντρικής Διοίκησης κρατικού προϋπολογισμού σε ταμειακή και δεδουλευμένη βάση σύμφωνα με τη μεθοδολογία ESA για τα έτη 2024 και 2025 (σε εκατ. ευρώ)					
α/α	Φορέας Κεντρικής Διοίκησης - Προϋπολογισμός		2024		2025
			Προϋπολογισμός	Εκτιμήσεις ¹	Προβλέψεις ³
4	Υπουργείο Εσωτερικών	Ταμειακό Σύνολο	3.705	3.850	3.830
	Τακτικός προϋπολογισμός		3.337	3.511	3.449
	Προϋπολογισμός δημοσίων επενδύσεων:	Εθνικό και συγχρ/νο σκέλος	267	247	230
		TAA	101	92	151
5	Υπουργείο Εξωτερικών	Ταμειακό Σύνολο	408	447	420
	Τακτικός προϋπολογισμός		385	415	390
	Προϋπολογισμός δημοσίων επενδύσεων:	Εθνικό και συγχρ/νο σκέλος	19	28	28
		TAA	4	4	2
6	Υπουργείο Εθνικής Άμυνας	Ταμειακό Σύνολο	6.123	6.195	6.130
	Τακτικός προϋπολογισμός		6.093	6.168	6.061
	Προϋπολογισμός δημοσίων επενδύσεων:	Εθνικό και συγχρ/νο σκέλος	30	27	69
		TAA	0	0	0
7	Υπουργείο Υγείας	Ταμειακό Σύνολο	6.027	6.335	7.177
	Τακτικός προϋπολογισμός		5.705	6.051	6.608
	Προϋπολογισμός δημοσίων επενδύσεων:	Εθνικό και συγχρ/νο σκέλος	66	50	66
		TAA	256	234	503
8	Υπουργείο Δικαιοσύνης	Ταμειακό Σύνολο	625	637	651
	Τακτικός προϋπολογισμός		559	581	578
	Προϋπολογισμός δημοσίων επενδύσεων:	Εθνικό και συγχρ/νο σκέλος	23	17	20
		TAA	43	39	53
9	Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού	Ταμειακό Σύνολο	6.548	6.532	6.606
	Τακτικός προϋπολογισμός		5.453	5.583	5.594
	Προϋπολογισμός δημοσίων επενδύσεων:	Εθνικό και συγχρ/νο σκέλος	695	644	810
		TAA	400	305	202
10	Υπουργείο Πολιτισμού	Ταμειακό Σύνολο	400	457	575
	Τακτικός προϋπολογισμός		258	324	257
	Προϋπολογισμός δημοσίων επενδύσεων:	Εθνικό και συγχρ/νο σκέλος	36	36	147
		TAA	106	97	171
11	Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών πλην Γενικών Κρατικών Δαπανών	Ταμειακό Σύνολο	3.483	4.339	3.934
	Τακτικός προϋπολογισμός		763	801	797
	Προϋπολογισμός δημοσίων επενδύσεων:	Εθνικό και συγχρ/νο σκέλος	2.667	3.490	2.933
		TAA	53	48	204
12	Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών - Γενικές Κρατικές Δαπάνες	Ταμειακό Σύνολο	13.963	12.308	14.548
	Τακτικός προϋπολογισμός		13.963	12.308	14.548
	Προϋπολογισμός δημοσίων επενδύσεων:	Εθνικό και συγχρ/νο σκέλος	0	0	0
		TAA	0	0	0
13	Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων	Ταμειακό Σύνολο	1.185	1.359	1.281
	Τακτικός προϋπολογισμός		204	389	222
	Προϋπολογισμός δημοσίων επενδύσεων:	Εθνικό και συγχρ/νο σκέλος	854	854	854

Ανώτατα όρια δαπανών φορέων Κεντρικής Διοίκησης κρατικού προϋπολογισμού σε ταμειακή και δεδουλευμένη βάση σύμφωνα με τη μεθοδολογία ESA για τα έτη 2024 και 2025 (σε εκατ. ευρώ)					
α/α	Φορέας Κεντρικής Διοίκησης - Προϋπολογισμός	2024		2025	
		Προϋπολογισμός	Εκτιμήσεις ¹	Προβλέψεις ³	
	TAA	127	116	205	
14	Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας	Ταμειακό Σύνολο	1.823	2.200	2.341
	Τακτικός προϋπολογισμός	295	342	319	
	Προϋπολογισμός δημοσίων επενδύσεων:	Εθνικό και συγχρ/νο σκέλος	730	1.070	660
	TAA	798	788	1.362	
15	Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης	Ταμειακό Σύνολο	18.629	18.620	18.678
	Τακτικός προϋπολογισμός	18.019	18.047	18.215	
	Προϋπολογισμός δημοσίων επενδύσεων:	Εθνικό και συγχρ/νο σκέλος	236	232	190
	TAA	374	341	273	
16	Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας	Ταμειακό Σύνολο	3.992	3.954	3.990
	Τακτικός προϋπολογισμός	3.718	3.777	3.787	
	Προϋπολογισμός δημοσίων επενδύσεων:	Εθνικό και συγχρ/νο σκέλος	134	49	103
	TAA	140	128	100	
17	Υπουργείο Ανάπτυξης	Ταμειακό Σύνολο	925	801	818
	Τακτικός προϋπολογισμός	126	126	123	
	Προϋπολογισμός δημοσίων επενδύσεων:	Εθνικό και συγχρ/νο σκέλος	595	505	534
	TAA	204	170	161	
18	Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών	Ταμειακό Σύνολο	2.350	2.686	2.695
	Τακτικός προϋπολογισμός	883	936	882	
	Προϋπολογισμός δημοσίων επενδύσεων:	Εθνικό και συγχρ/νο σκέλος	1.074	1.390	1.420
	TAA	393	360	393	
19	Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής	Ταμειακό Σύνολο	576	631	652
	Τακτικός προϋπολογισμός	311	326	337	
	Προϋπολογισμός δημοσίων επενδύσεων:	Εθνικό και συγχρ/νο σκέλος	260	300	285
	TAA	5	5	30	
20	Υπουργείο Τουρισμού	Ταμειακό Σύνολο	168	156	189
	Τακτικός προϋπολογισμός	39	38	39	
	Προϋπολογισμός δημοσίων επενδύσεων:	Εθνικό και συγχρ/νο σκέλος	50	46	41
	TAA	79	72	109	
21	Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης	Ταμειακό Σύνολο	844	781	1.074
	Τακτικός προϋπολογισμός	186	166	152	
	Προϋπολογισμός δημοσίων επενδύσεων:	Εθνικό και συγχρ/νο σκέλος	240	230	170
	TAA	418	385	752	
22	Υπουργείο Μετανάστευσης και Άσυλου	Ταμειακό Σύνολο	473	486	476
	Τακτικός προϋπολογισμός	124	123	142	
	Προϋπολογισμός δημοσίων επενδύσεων:	Εθνικό και συγχρ/νο σκέλος	340	345	306
	TAA	9	18	28	
23	Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη	Ταμειακό Σύνολο	2.263	2.332	2.286
	Τακτικός προϋπολογισμός	2.185	2.269	2.218	

Ανώτατα όρια δαπανών φορέων Κεντρικής Διοίκησης κρατικού προϋπολογισμού σε ταμειακή και δεδουλευμένη βάση σύμφωνα με τη μεθοδολογία ESA για τα έτη 2024 και 2025 (σε εκατ. ευρώ)					
α/α	Φορέας Κεντρικής Διοίκησης - Προϋπολογισμός		2024		2025
			Προϋπολογισμός	Εκτιμήσεις ¹	Προβλέψεις ³
	Προϋπολογισμός δημοσίων επενδύσεων:	Εθνικό και συγχρ/νο σκέλος TAA	78 0	63 0	68 0
24	Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας	Ταμειακό Σύνολο	937	1.086	1.221
	Τακτικός προϋπολογισμός		680	768	760
	Προϋπολογισμός δημοσίων επενδύσεων:	Εθνικό και συγχρ/νο σκέλος TAA	150 107	220 98	260 201
25	Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αττικής	Ταμειακό Σύνολο	12	15	13
	Τακτικός προϋπολογισμός		12	15	13
	Προϋπολογισμός δημοσίων επενδύσεων:	Εθνικό και συγχρ/νο σκέλος TAA	0 0	0 0	0 0
26	Αποκεντρωμένη Διοίκηση Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας	Ταμειακό Σύνολο	11	12	11
	Τακτικός προϋπολογισμός		11	12	11
	Προϋπολογισμός δημοσίων επενδύσεων:	Εθνικό και συγχρ/νο σκέλος TAA	0 0	0 0	0 0
27	Αποκεντρωμένη Διοίκηση Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας	Ταμειακό Σύνολο	10	11	10
	Τακτικός προϋπολογισμός		10	11	10
	Προϋπολογισμός δημοσίων επενδύσεων:	Εθνικό και συγχρ/νο σκέλος TAA	0 0	0 0	0 0
28	Αποκεντρωμένη Διοίκηση Πελοποννήσου - Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου	Ταμειακό Σύνολο	15	16	15
	Τακτικός προϋπολογισμός		15	16	15
	Προϋπολογισμός δημοσίων επενδύσεων:	Εθνικό και συγχρ/νο σκέλος TAA	0 0	0 0	0 0
29	Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αιγαίου	Ταμειακό Σύνολο	6	6	6
	Τακτικός προϋπολογισμός		6	6	6
	Προϋπολογισμός δημοσίων επενδύσεων:	Εθνικό και συγχρ/νο σκέλος TAA	0 0	0 0	0 0
30	Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης	Ταμειακό Σύνολο	7	7	6
	Τακτικός προϋπολογισμός		7	7	6
	Προϋπολογισμός δημοσίων επενδύσεων:	Εθνικό και συγχρ/νο σκέλος TAA	0 0	0 0	0 0
31	Αποκεντρωμένη Διοίκηση Μακεδονίας - Θράκης	Ταμειακό Σύνολο	20	19	18
	Τακτικός προϋπολογισμός		20	19	18
	Προϋπολογισμός δημοσίων επενδύσεων:	Εθνικό και συγχρ/νο σκέλος TAA	0 0	0 0	0 0
A	Ταμειακό Σύνολο μη χρηματοοικονομικών δαπανών κρατικού προϋπολογισμού		75.736	76.490	79.871
I	Σύνολο μη χρηματοοικονομικών δαπανών τακτικού προϋπολογισμού		63.569	63.340	65.771
i	Πρωτογενείς δαπάνες		55.868	55.059	58.070
	<u>ΕΚ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ:</u>				

Ανώτατα όρια δαπανών φορέων Κεντρικής Διοίκησης κρατικού προϋπολογισμού σε ταμειακή και δεδουλευμένη βάση σύμφωνα με τη μεθοδολογία ESA για τα έτη 2024 και 2025 (σε εκατ. ευρώ)				
α/α	Φορέας Κεντρικής Διοίκησης - Προϋπολογισμός	2024		2025
		Προϋπολογισμός	Εκτιμήσεις ¹	Προβλέψεις ³
	<i>Καταπτώσεις εγγυήσεων</i>	1.115	448	383
	<i>Προμήθειες για χρηματοοικονομικές υπηρεσίες</i>	40	40	40
	<i>Αγορές οπλικών συστημάτων από προγράμματα εξοπλισμού⁴</i>	2.570	2.422	2.494
ii	Τόκοι	7.701	8.281	7.701
II	Σύνολο δαπανών εθνικού και συγχρηματοδοτούμενου σκέλους	8.550	9.850	9.200
III	Σύνολο δαπανών ΤΑΑ	3.617	3.300	4.900
B	Εθνικολογιστικές προσαρμογές κατά ESA²	1.104	-11	-631
Γ	Σύνολο μη χρηματοοικονομικών δαπανών κρατικού προϋπολογισμού κατά ESA (A-B)	74.632	76.502	80.502

¹ Στις εκτιμήσεις των δαπανών των φορέων της Κεντρικής Διοίκησης για το 2024 περιλαμβάνονται οι δαπάνες που καλύφθηκαν από το τακτικό και το ειδικό αποθεματικό, οι εγγραφές σε ύψος δαπανών και οι δαπάνες για μεταναστευτικές ροές. Κατά συνέπεια, το ύψος των εκτιμώμενων δαπανών έτους 2024 δεν είναι συγκρίσιμο με τις προβλέψεις προϋπολογισμού 2025.

² Εθνικολογιστικές προσαρμογές κατά ESA: (+) μείωση δαπανών / (-) αύξηση δαπανών.

³ Οι πιστώσεις για νέες προσλήψεις για το 2025 προβλέπονται στην κατηγορία «Πιστώσεις υπό κατανομή» των Γενικών Κρατικών Δαπανών και διατίθενται σταδιακά για τις δαπάνες των παροχών σε εργαζόμενους των φορέων της Κεντρικής Διοίκησης κατά την εκτέλεση του προϋπολογισμού, με βάση την υλοποίηση των προσλήψεων σε αυτούς.

⁴ Τα ποσά αφορούν σε ταμειακές πληρωμές για αγορές οπλικών συστημάτων. Οι φυσικές παραλαβές εξοπλιστικών προγραμμάτων που επηρεάζουν το δημοσιονομικό αποτέλεσμα κατά ESA ανέρχονται σε 896 εκατ. ευρώ το 2024 και σε 1.641 εκατ. ευρώ το 2025.

Ειδικά για τον Προϋπολογισμό του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας κατωτέρω παρουσιάζονται: (α) οι εκτιμώμενες πληρωμές και οι προβλέψεις πιστώσεων για την υλοποίηση εξοπλιστικών προγραμμάτων ετών 2024 - 2025, οι οποίες ενσωματώνονται στις δαπάνες του τακτικού προϋπολογισμού του Υπουργείου καθώς και (β) οι φυσικές παραλαβές των αντίστοιχων ετών.

Φυσικές παραλαβές και πληρωμές εξοπλιστικών προγραμμάτων ετών 2024 - 2025 (σε εκατ. ευρώ)		
	Φυσικές Παραλαβές	Πληρωμές
Εκτιμήσεις 2024	896	2.422
Προβλέψεις 2025	1.641	2.494

Αναφορικά με τα Νοσοκομεία και την Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας, η μετάβαση του δημόσιου συστήματος υγείας στη μετά Covid-19 εποχή και η συνεχιζόμενη προσπάθεια αναβάθμισης των παρεχόμενων προς τους πολίτες υπηρεσιών υγείας καθιστούν απαραίτητη την περαιτέρω στήριξή του σε επίπεδο χρηματοδότησης από τον κρατικό προϋπολογισμό.

Το δημοσιονομικό αποτέλεσμα των νοσοκομείων και της ΠΦΥ προβλέπεται ότι θα διαμορφωθεί σε πλεόνασμα ύψους 273 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας βελτίωση κατά 55 εκατ. ευρώ σε σχέση με το αντίστοιχο εκτιμώμενο μέγεθος για το 2024.

Τα συνολικά έσοδα προβλέπεται να ανέλθουν σε 4.744 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας αύξηση σε σχέση με το 2024 κατά 363 εκατ. ευρώ και αντικατοπτρίζοντας κατά κύριο λόγο:

(α) την αύξηση των μεταβιβάσεων από τον τακτικό προϋπολογισμό κατά 212 εκατ. ευρώ που προορίζεται για:

- την κάλυψη των αυξημένων λειτουργικών αναγκών των νοσοκομείων και της ΠΦΥ που προκύπτουν από την αύξηση των τιμών στα αγαθά και τις υπηρεσίες,
- την κάλυψη της δαπάνης μισθοδοσίας του επικουρικού προσωπικού,
- την ανάγκη ανταπόκρισης των υγειονομικών υπηρεσιών στην απαίτηση για πρόσβαση των ασθενών σε νέες αποτελεσματικές θεραπείες και
- την κάλυψη μέρους των απλήρωτων υποχρεώσεων προηγούμενων οικονομικών ετών προς τρίτους,

(β) την αύξηση κατά 134 εκατ. ευρώ των μεταβιβάσεων από τον προϋπολογισμό δημοσίων επενδύσεων, που προορίζονται κυρίως για την ενίσχυση των υποδομών και την αναβάθμιση του ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού των νοσοκομείων.

Παρακάτω απεικονίζεται ο προϋπολογισμός των νοσοκομείων και της ΠΦΥ σε δεδουλευμένη βάση

Προϋπολογισμοί Νοσοκομείων και ΠΦΥ σε δεδουλευμένη βάση (σε εκατ. ευρώ)*		
	2024 Εκτιμήσεις	2025 Προβλέψεις
Νοσοκομεία και ΠΦΥ συγκεντρωτικά		
Έσοδα	4.381	4.744
Ίδια έσοδα	150	152
Μεταβιβάσεις από τακτικό προϋπολογισμό	2.680	2.892
Μεταβιβάσεις από φορείς κοινωνικής ασφάλισης	902	911
Μεταβιβάσεις από προϋπολογισμό δημοσίων επενδύσεων	165	299
Έσοδα υπέρ Δημοσίου και τρίτων	484	490
Δαπάνες	4.162	4.471
Αγορά αγαθών και υπηρεσιών	2.635	2.784
Δαπάνες προσωπικού	878	898
Δαπάνες για επενδύσεις	165	299
Απόδοση εισπράξεων τρίτων	484	490
Ισοζύγιο κατά ESA	218	273

* Στο ισοζύγιο κατά ESA περιλαμβάνεται και το αντίστοιχο ισοζύγιο της ΕΚΑΠΥ.

Το ισοζύγιο κατά ESA των ΟΚΑ (Ασφαλιστικά Ταμεία, ΔΥΠΑ, ΕΟΠΥΥ, ΟΠΕΚΑ και Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο - NAT) για το 2025 προβλέπεται να διαμορφωθεί σε πλεόνασμα ύψους 999 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας μείωση κατά 161 εκατ. ευρώ σε σχέση με το 2024.

Το ισοζύγιο των ασφαλιστικών ταμείων κατά ESA για το 2025 προβλέπεται να παρουσιάσει πλεόνασμα ύψους 647 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας μείωση κατά 311 εκατ. ευρώ σε σχέση με τις εκτιμήσεις για το οικονομικό έτος 2024.

Ειδικότερα, τα έσοδα προβλέπεται να είναι αυξημένα κατά 206 εκατ. ευρώ κυρίως λόγω της αύξησης κατά 1.047 εκατ. ευρώ των εσόδων από ασφαλιστικές εισφορές (συμπεριλαμβανομένων των εσόδων από ρυθμίσεις οφειλών), γεγονός που οφείλεται κατά κύριο λόγο:

- στην αύξηση των μισθών και της απασχόλησης ως αποτέλεσμα του ρυθμού ανάπτυξης της οικονομίας,
- στη νέα αναμενόμενη αύξηση του κατώτατου μισθού στον ιδιωτικό τομέα εντός του 2025 και
- στην αύξηση του μισθολογίου του δημόσιου τομέα από τον Απρίλιο 2025 σε συνέχεια της αναπροσαρμογής του κατώτατου μισθού.

Το σύνολο των δαπανών σε σχέση με το 2024 προβλέπεται να είναι αυξημένο κατά 441 εκατ. ευρώ.

Η δαπάνη των κύριων συντάξεων προβλέπεται να είναι αυξημένη κατά 880 εκατ. ευρώ ως αποτέλεσμα:

- της αναπροσαρμογής των συντάξεων με βάση τον συντελεστή που προκύπτει από τον μέσο όρο του ετήσιου ποσοστού μεταβολής του ΑΕΠ και του ποσοστού μεταβολής του μέσου ετήσιου ΓΔΤΚ του προηγούμενου έτους, σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ.4 του ν.4387/2016, η οποία προβλέπεται να ανέλθει σε 398 εκατ. ευρώ περίπου και
- της προβλεπόμενης αύξησης του ρυθμού απονομής νέων συντάξεων, γεγονός που συμπαρασύρει και τη δαπάνη για τις επικουρικές συντάξεις, η οποία αναμένεται να παρουσιάσει αύξηση κατά 80 εκατ. ευρώ σε σχέση με το 2024.

Προϋπολογισμοί Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης (σε εκατ. ευρώ)		
	2024 Εκτιμήσεις	2025 Προβλέψεις
Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης		
α) Ασφαλιστικά Ταμεία		
Έσοδα	52.172	52.378
Ασφαλιστικές εισφορές	18.112	19.161
Ρύθμιση οφειλών	1.403	1.401
Κοινωνικοί πόροι	742	717
Μεταβιβάσεις από τακτικό προϋπολογισμό	15.613	15.374
Απόδοση περιουσίας	1.221	1.236
Εισπράξεις υπέρ Δημοσίου και τρίτων	14.888	14.296
Λοιπά έσοδα	192	192
Δαπάνες	51.320	51.761
Συντάξεις	33.396	34.357
Κύριας ασφάλισης	29.004	29.884
Επικουρικής ασφάλισης	4.392	4.472
Λοιπές παροχές ασθένειας	288	339
Προνοιακές παροχές	1.437	1.446
Λοιπές μεταβιβάσεις σε τρίτους	726	714
Απόδοση εισπράξεων τρίτων	14.888	14.296
Λοιπές δαπάνες	366	390
Δαπάνες προσωπικού	219	219
Ταμειακό ισοζύγιο	852	617
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	106	30
Ισοζύγιο κατά ESA	958	647
β) ΔΥΠΑ		
Έσοδα	3.390	3.614
Ασφαλιστικές εισφορές	1.515	1.454
Ρύθμιση οφειλών	105	104
Μεταβιβάσεις από τακτικό προϋπολογισμό	988	1.323
Μεταβιβάσεις από προϋπολογισμό δημοσίων επενδύσεων	479	422
Απόδοση περιουσίας	84	84

Προϋπολογισμοί Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης (σε εκατ. ευρώ)		
	2024 Εκτιμήσεις	2025 Προβλέψεις
Εισπράξεις υπέρ Δημοσίου και τρίτων	128	135
Λοιπά έσοδα	91	91
Δαπάνες	3.529	3.611
Επιδόματα ανεργίας	1.799	1.830
Προγράμματα απασχόλησης	606	715
Λοιπές προνοιακές παροχές	183	201
Μεταβιβάσεις στο ΙΚΑ	451	432
Απόδοση εισπράξεων τρίτων	128	135
Δαπάνες προσωπικού	116	117
Επενδυτικές δαπάνες	137	69
Λοιπές δαπάνες	110	113
Ταμειακό ισοζύγιο	-139	3
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0	0
Ισοζύγιο κατά ESA	-139	3
γ) ΕΟΠΥΥ		
Έσοδα	7.001	7.292
Ασφαλιστικές εισφορές	5.486	4.933
Ρύθμιση οφειλών	320	320
Μεταβιβάσεις από φορείς κοινωνικής ασφάλισης	126	123
Μεταβιβάσεις από τακτικό προϋπολογισμό	616	1.329
Μεταβιβάσεις από προϋπολογισμό δημοσίων επενδύσεων	57	185
Απόδοση περιουσίας	100	100
Εισπράξεις υπέρ Δημοσίου και τρίτων	281	287
Λοιπά έσοδα	15	15
Δαπάνες	6.825	6.962
Φαρμακευτική δαπάνη	2.897	3.007
Λοιπές παροχές ασθένειας	2.429	2.460
Απόδοση εισπράξεων τρίτων	281	287
Λοιπές δαπάνες	182	141
Δαπάνες προσωπικού	45	47
Μεταβιβάσεις προς φορείς Γενικής Κυβέρνησης	992	1.019
<i>εκ των οποίων σε νοσοκομεία</i>	902	911
Ταμειακό ισοζύγιο	176	331
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	149	0
Ισοζύγιο κατά ESA¹	325	331
δ) ΟΠΕΚΑ, NAT (μη ασφαλιστικές αρμοδιότητες)		
Έσοδα	3.749	3.789
Ασφαλιστικές εισφορές	9	9
Απόδοση περιουσίας	19	19
Μεταβιβάσεις από τακτικό προϋπολογισμό	3.509	3.544
Μεταβιβάσεις από προϋπολογισμό δημοσίων επενδύσεων	10	15
Απόδοση εισπράξεων τρίτων	189	189
Λοιπά έσοδα	13	13
Δαπάνες	3.732	3.770
Παροχές σε ανασφάλιστους υπερέλικες	210	210
Οικογενειακά επιδόματα	890	1.000
Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα	510	550
Επιδόματα ΑμεΑ	1.060	1.060
Στεγαστικό Επίδομα	340	340
Σχολικά γεύματα	100	107
Επίδομα γέννησης	200	182
Κώδικας Διευθέτησης Οφειλών και παροχής δεύτερης ευκαιρίας σε δανειολήπτες	20	50
Λοιπά προγράμματα	44	56
Έκτακτες παροχές	143	0
Απόδοση εισπράξεων τρίτων	189	189
Δαπάνες προσωπικού	13	13

Προϋπολογισμοί Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης (σε εκατ. ευρώ)		
	2024 Εκτιμήσεις	2025 Προβλέψεις
Διοικητικές δαπάνες	13	14
Ταμειακό ισοζύγιο	17	19
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0	0
Ισοζύγιο κατά ESA	17	19
Συνολικό ταμειακό ισοζύγιο ΟΚΑ	906	969
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	255	30
Συνολικό ισοζύγιο ΟΚΑ κατά ESA	1.160	999

¹ Για τον προσδιορισμό του δημοσιονομικού αποτελέσματος του ΕΟΠΥΥ κατά ESA έχει ενσωματωθεί η στατιστική αλλαγή της μεθοδολογίας καταγραφής των εσόδων από rebate και clawback, τα οποία πλέον καταγράφονται σε ταμειακή και όχι σε δεδουλευμένη βάση.

Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων

Οι κύριοι αναπτυξιακοί τομείς που ενισχύονται με το ΑΠΔΕ είναι το περιβάλλον, οι μεταφορές, η ανταγωνιστικότητα, η ανάπτυξη ανθρώπινου κεφαλαίου, η κοινωνική συνοχή, η ενέργεια, ο ψηφιακός μετασχηματισμός και η αυτοδιοίκηση μέσω της στήριξης των επενδυτικών της προγραμμάτων. Επιπλέον, ενισχύονται πολιτικές του κράτους για τη συντήρηση και επέκταση κοινωνικών υποδομών, τη χρηματοδότηση έκτακτων αναγκών και λοιπών δράσεων καθώς και για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων των φυσικών καταστροφών.

Κύριος στόχος του ΑΠΔΕ για το 2025, όπως και για τα επόμενα έτη του Μεσοπρόθεσμου Δημοσιονομικού - Διαρθρωτικού Σχεδίου 2025 - 2028, είναι η επιτάχυνση της βελτίωσης του βιοτικού επιπέδου και της ευημερίας όλων των πολιτών σε όλες τις γεωγραφικές περιοχές της χώρας και η ταχύτερη σύγκλιση με τον μέσο όρο της ΕΕ, σε όλο το φάσμα των οικονομικών και κοινωνικών επιδόσεων. Αυτός ο στόχος ευθυγραμμίζεται απόλυτα με τους στόχους:

- του ελληνικού Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0»,
- της Συμφωνίας Εταιρικής Σχέσης της Ελλάδας με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2021 - 2027,
- του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ).

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται η διαχρονική εξέλιξη του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων από το 2014 έως το 2025 και η ποσοστιαία αναλογία του στο ΑΕΠ της χώρας.

Διαχρονική εξέλιξη δαπανών προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων 2014 - 2025 (σε εκατ. ευρώ)							
Έτη	Εθνικό	Συγχρ/vo	ΤΑΑ	Σύνολο	Ετήσια Μεταβολή %	ΑΕΠ	Σύνολο % ΑΕΠ
2014	704	5.888		6.592	-0,88	176.072	3,74
2015	660	5.717		6.377	-3,25	175.363	3,64
2016	810	5.474		6.284	-1,47	174.448	3,60
2017	1.326	4.624		5.950	-5,31	177.378	3,35
2018	2.633	3.604		6.237	4,83	180.616	3,45
2019	1.892	3.750		5.642	-9,54	185.181	3,05

2020	2.047	8.600		10.647	88,71	167.540	6,35
2021	1.358	7.000	307	8.665	-18,62	184.575	4,69
2022	1.696	6.822	2.843	11.361	31,12	207.854	5,47
2023	1.716	7.395	2.089	11.201	-1,41	225.197	4,97
2024*	2.750	7.100	3.300	13.150	17,40	236.965	5,55
2025*	2.750	6.450	4.900	14.100	7,22	247.514	5,70

* Τα ποσά για τον προϋπολογισμό δημοσίων επενδύσεων και το ΑΕΠ αποτελούν για το έτος 2024 εκτίμηση και για το 2025 πρόβλεψη, ενώ τα ποσά των δαπανών έως και το 2023 αποτελούν στοιχεία του επίσημου Απολογισμού του Κράτους.

Πηγή: Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών (Γενικό Λογιστήριο του Κράτους/ΔΠΓΚ και ΔΛΓΚ, Γενική Γραμματεία Οικονομικής Πολιτικής και Στρατηγικής/Διεύθυνση Μακροοικονομικής Πολιτικής και Προβλέψεων), ΕΛΣΤΑΤ, International Monetary Fund

Από την ανάλυση των στοιχείων προκύπτει ότι οι δαπάνες του ΑΠΔΕ τα τελευταία πέντε χρόνια κυμαίνονται μεταξύ 5,0% - 6,4% του ΑΕΠ, σε σημαντικά υψηλότερο ποσοστό συγκριτικά με το αντίστοιχο (3% - 3,7% του ΑΕΠ) της χρονικής περιόδου 2014 - 2019. Ειδικότερα, το 2020 οι δαπάνες του ΑΠΔΕ αυξήθηκαν κατά 88,7% σε σχέση με το προηγούμενο έτος, καταγράφοντας ποσοστό 6,4% του ΑΕΠ, κυρίως λόγω της χρηματοδότησης δράσεων για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της υγειονομικής κρίσης. Τα επόμενα έτη οι δαπάνες του ΑΕΠ παρέμειναν σε ιδιαίτερα υψηλά επίπεδα, σηματοδοτώντας την ενίσχυση της αναπτυξιακής κατεύθυνσης της ελληνικής οικονομίας. Ειδικότερα, η μεγάλη άνοδος που καταγράφηκε το 2020 στις επενδυτικές δαπάνες αποδεικνύεται ότι δεν ήταν περιστασιακή ή λύση ανάγκης για την αντιμετώπιση της υγειονομικής κρίσης, αλλά βασική κατεύθυνση της οικονομικής πολιτικής που ασκείται στη χώρα. Από το 2021 και μετά προστίθενται επιπλέον επενδυτικοί πόροι από το ΤΑΑ για την περαιτέρω ενίσχυση όλων των παραγωγικών τομέων της οικονομίας. Το 2024 οι επενδυτικές δαπάνες εκτιμάται ότι θα αυξηθούν κατά 17,4% σε σχέση με το προηγούμενο έτος, κυρίως λόγω της αύξησης των δαπανών για τα έργα του ΤΑΑ, καθώς και για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της κλιματικής αλλαγής.

Τον Σεπτέμβριο 2024 ψηφίστηκε συμπληρωματικός προϋπολογισμός ύψους 900 εκατ. ευρώ (άρθρο 60 του ν.5140/2024). Με την ψήφιση του συμπληρωματικού προϋπολογισμού το όριο δαπανών στο εθνικό σκέλος αυξήθηκε κατά 600 εκατ. ευρώ και στο συγχρηματοδοτούμενο σκέλος κατά 300 εκατ. ευρώ. Σύμφωνα με τον προγραμματισμό του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και με βάση το σχετικό σχέδιο νόμου που βρίσκεται σε διαβούλευση, πρόκειται να υποβληθεί στη Βουλή προτεινόμενη ρύθμιση αναφορικά με την ψήφιση και δεύτερου συμπληρωματικού προϋπολογισμού, με τον οποίο το όριο δαπανών θα αυξηθεί περαιτέρω κατά 300 εκατ. ευρώ στο συγχρηματοδοτούμενο σκέλος και κατά 100 εκατ. ευρώ στο εθνικό σκέλος. Κατά συνέπεια, οι τελικές πιστώσεις για το έτος 2024 αναμένεται να διαμορφωθούν σε 2.750 εκατ. ευρώ στο εθνικό σκέλος και σε 7.100 εκατ. ευρώ στο συγχρηματοδοτούμενο σκέλος.

Το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0» εγκρίθηκε στις 13 Ιουλίου 2021 από το Συμβούλιο Οικονομικών Δημοσιονομικών Θεμάτων της ΕΕ (Ecofin), με προϋπολογισμό 30,5 δισ. ευρώ, ενώ στις 8 Δεκεμβρίου 2023 εγκρίθηκε η αναθεώρησή του, που αφορούσε κυρίως στην προσθήκη νέων επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων στο πλαίσιο του REPowerEU καθώς και στην επέκταση του δανειακού προγράμματος. Με την έγκριση του αναθεωρημένου Σχεδίου ο συνολικός προϋπολογισμός του ανέρχεται σε 35,95 δισ. ευρώ.

Για την υλοποίηση δράσεων του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0», η εκτιμώμενη δαπάνη για το 2024 ανέρχεται σε 3.300 εκατ. ευρώ και περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις που εντάσσονται στους τέσσερις βασικούς πυλώνες του σχεδίου:

- πράσινη μετάβαση,
- ψηφιακή μετάβαση,
- ιδιωτικές επενδύσεις, οικονομικός και θεσμικός μετασχηματισμός και
- απασχόληση, δεξιότητες και κοινωνική συνοχή.

Το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0» με χρηματοδότηση από το ΤΑΑ βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη, με την ένταξη 814 έργων συνολικού προϋπολογισμού 22,2 δισ. ευρώ (συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ).

Με τον προϋπολογισμό δημοσίων επενδύσεων του έτους 2025 συνεχίζεται η προσπάθεια για την περαιτέρω ανάπτυξη της οικονομίας, την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, της επιχειρηματικότητας και του φιλικού προς τις επενδύσεις περιβάλλοντος, την ισόρροπη περιφερειακή ανάπτυξη, την προαγωγή της κοινωνικής ευημερίας και της κοινωνικής συνοχής, την καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων, την αειφόρο διαχείριση και αξιοποίηση του περιβάλλοντος καθώς και την αντιμετώπιση των δυσμενών επιπτώσεων των εξωγενών κρίσεων, περιλαμβανομένων και των κλιματικών κινδύνων.

Για το έτος 2025 προβλέπεται διάθεση πόρων ύψους 9.200 εκατ. ευρώ, που αντιπροσωπεύουν το 3,72% του ΑΕΠ της χώρας, με κατανομή της συνολικής δαπάνης σε έργα που θα συγχρηματοδοτηθούν από πόρους της ΕΕ, ύψους 6.450 εκατ. ευρώ και σε έργα που θα χρηματοδοτηθούν αποκλειστικά από εθνικούς πόρους, ύψους 2.750 εκατ. ευρώ.

Πέραν των ανωτέρω, στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, προωθείται η υλοποίηση σημαντικών έργων, με προβλεπόμενη δαπάνη για το 2025, όπως φαίνεται στη συνέχεια:

- βελτίωση οδικής ασφάλειας μέσω επεμβάσεων σε αστικά και υπεραστικά οδικά δίκτυα, με προώθηση της βιώσιμης κινητικότητας, περιορισμό ατυχημάτων και αυστηρή τήρηση των περιβαλλοντικών προτύπων (206 εκατ. ευρώ),
- προληπτική συντήρηση 250 γεφυρών με έξυπνες τεχνολογίες και αισθητήρες για παρακολούθηση της δομικής επάρκειας, αποτροπή ατυχημάτων και αντιμετώπιση κινδύνων από την κλιματική αλλαγή (156 εκατ. ευρώ),
- αναβάθμιση και δημιουργία ενεργειακά αποδοτικών τουριστικών λιμένων, με συνακόλουθη προώθηση της διαφοροποίησης του τουριστικού προϊόντος, της επιμήκυνσης της τουριστικής περιόδου και της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας μέσω εξειδικευμένων μελετών και δράσεων ψηφιοποίησης (139 εκατ. ευρώ),
- ανακαίνιση 156 Κέντρων Υγείας (133 εκατ. ευρώ) και αναβάθμιση νοσοκομειακών υποδομών (102 εκατ. ευρώ) για βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας, μέσω ανακατασκευών, νέων εγκαταστάσεων και ενεργειακών παρεμβάσεων,

- στοχευμένα προγράμματα κατάρτισης σε κλάδους αιχμής, με έμφαση στις δεξιότητες υψηλής ζήτησης για ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού και σύνδεση με την αγορά εργασίας (103 εκατ. ευρώ),
- κατασκευή νέας γραμμής προαστιακού σιδηρόδρομου μήκους 36 χλμ. στα δυτικά της Αθήνας για την εξυπηρέτηση κατοικημένων περιοχών και εμπορευματικών αναγκών (97 εκατ. ευρώ),
- ψηφιοποίηση αρχείου δημόσιων νοσοκομείων για τη διασφάλιση της πρόσβασης πολιτών και υγειονομικού προσωπικού σε ιατρικά δεδομένα, μέσω της εφαρμογής του Ατομικού Ηλεκτρονικού Φακέλου Υγείας (83 εκατ. ευρώ) και
- παροχή κουπονιών συνδεσιμότητας για ευρυζωνική πρόσβαση υψηλών ταχυτήτων, με κάλυψη των εξόδων σύνδεσης και εξοπλισμού για την ενίσχυση των νοικοκυριών και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (79 εκατ. ευρώ).

Από το δανειακό σκέλος του ΤΑΑ αναμένεται εντός του 2025 να εκταμιευθούν προς τα πιστωτικά ιδρύματα ποσά ύψους 5.455 εκατ. ευρώ. Σημαντικό μέρος αυτών αφορά στο πρόγραμμα «ΣΠΙΤΙ μου II» με πόρους 1 δισ. ευρώ από το ΤΑΑ και επιπλέον 1 δισ. ευρώ από τα πιστωτικά ιδρύματα καθώς και στο πρόγραμμα «Αναβαθμίζω το Σπίτι μου» με πόρους ύψους 400 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων 300 εκατ. ευρώ προέρχονται από το ΤΑΑ.

Δημοσιονομικές παρεμβάσεις 2024-2025

Οι δημοσιονομικές παρεμβάσεις για τα έτη 2024 και 2025 αποσκοπούν στην ενίσχυση του διαθέσιμου εισοδήματος σε συνδυασμό με τη μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων καθώς και στην αντιμετώπιση σημαντικών κοινωνικών προβλημάτων, όπως το δημογραφικό και το στεγαστικό. Ιδιαίτερη μέριμνα δίνεται στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων από φυσικές καταστροφές, ενώ παράλληλα με τις δημοσιονομικές παρεμβάσεις λαμβάνονται μέτρα θεσμικού χαρακτήρα και προωθούνται σημαντικές μεταρρυθμίσεις.

Μόνιμες δημοσιονομικές παρεμβάσεις 2024 - 2025 (σε εκατ. ευρώ)			
α/α	Περιγραφή	2024	2025
A	Παρεμβάσεις στο σκέλος των εσόδων της Γενικής Κυβέρνησης (Α.1. + Α.2.)	-126	-628
A.1.	Παρεμβάσεις μείωσης των εσόδων της Γενικής Κυβέρνησης	-355	-1.112
1	Αύξηση από το 2024 του αφορολόγητου κατά 1.000 ευρώ για οικογένειες που έχουν παιδιά	-135	-135
2	Μείωση ΕΝΦΙΑ έτους 2024 κατά 10% για κατοικίες που ασφαλίζονται για φυσικές καταστροφές και μείωση ΕΝΦΙΑ έτους 2025 κατά 20% για κατοικίες που ασφαλίζονται για φυσικές καταστροφές με φορολογητέα αξία έως 500.000 ευρώ	-7	-18
3	Μείωση κατά μία ποσοστιαία μονάδα των ασφαλιστικών εισφορών από τον Ιανουάριο 2025	0	-440
4	Κατάργηση του τέλους επιτηδεύματος στους ελεύθερους επαγγελματίες από το 2025, σε συνέχεια της μείωσης κατά 50% το 2024	-113	-238
5	Μονιμοποίηση της επιστροφής του ΕΦΚ στο αγροτικό πετρέλαιο με νέο σύστημα από το 2025	-82	-100
6	Αυτοτελής φορολόγηση εφημεριών των ιατρών του ΕΣΥ	0	-40
7	Μείωση φόρων χαρτοσήμου σε μία σειρά από συναλλαγές (τόκους εταιρικών δανείων, οικοδομικές άδειες, χρησιδάνεια, γάμους, ασφαλιστήρια συμβόλαια κ.λπ.)	0	-32
8	Κίνητρα για την καινοτομία, τις συγχωνεύσεις και τις εξαγορές	0	-41
9	Επέκταση και κατά το έτος 2025 της απαλλαγής ΦΠΑ για νέα κτίρια	-18	-18
10	Κατάργηση τέλους σταθερής τηλεφωνίας (5%) για συνδέσεις με οπτική ίνα (≥100 mbps)	0	-24

Μόνιμες δημοσιονομικές παρεμβάσεις 2024 - 2025 (σε εκατ. ευρώ)			
11	Απαλλαγή από τον φόρο ασφαλιστρου (15%) συμβολαίων υγείας για παιδιά έως 18 ετών	0	-17
12	Φοροαπαλλαγή οικειοθελών παροχών επιχειρήσεων υπέρ νέων γονέων	0	-6
13	Απαλλαγή φόρου εισοδήματος για κενά ακίνητα ή ακίνητα σε βραχυχρόνια μίσθωση που θα ενοικιαστούν σε μακροχρόνια μίσθωση	0	-3
A.2. Παρεμβάσεις αύξησης των εσόδων της Γενικής Κυβέρνησης		229	484
1	Εισαγωγή ΦΠΑ στις βραχυχρόνιες μισθώσεις νομικών προσώπων και φυσικών προσώπων που διαθέτουν άνω των δύο εκμισθωμένων διαμερισμάτων από το 2024	27	27
2	Εισαγωγή (το 2024) και αναμόρφωση (το 2025) του τέλους ανθεκτικότητας στην κλιματική κρίση σε αντικατάσταση του φόρου διαμονής	202	405
3	Εισαγωγή τέλους κρουαζιέρας από το 2025	0	52
B Παρεμβάσεις στο σκέλος των δαπανών της Γενικής Κυβέρνησης		-1.714	-2.327
1	Αναμόρφωση μισθολογίου στον δημόσιο τομέα από το 2024 (μικτό κόστος)	-1.067	-1.067
2	Αύξηση των συντάξεων με βάση τον ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ και του πληθωρισμού	-424	-822
3	Οριζόντια αύξηση μισθολογίου δημόσιου τομέα από τον Απρίλιο 2025, ώστε ο εισαγωγικός μισθός να μην υπολείπεται του επιπέδου του κατώτατου μισθού (μικτό κόστος)	0	-143
4	Αύξηση αποζημίωσης εφημεριών των ιατρών του ΕΣΥ κατά 20% από τον Ιανουάριο 2024	-45	-45
5	Κίνητρο προσέλκυσης ιατρών σε προβληματικές και άγονες περιοχές	-5	-16
6	Αύξηση κατά 20% της αποζημίωσης νυχτερινής απασχόλησης των ενστόλων από τον Ιανουάριο 2025	0	-25
7	Αύξηση της ειδικής αποζημίωσης για τα πληρώματα πλοίων του Πολεμικού Ναυτικού που βρίσκονται σε αποστολή και το προσωπικό των Ενόπλων Δυνάμεων που εκτελεί ειδικές αποστολές	-15	-15
8	Αύξηση του επιδόματος γέννησης από 2.000 ευρώ σε 2.400 έως 3.500 ευρώ αναλόγως του αριθμού των τέκνων (εφαρμόστηκε το 2024 με αναδρομική ισχύ για τις γεννήσεις του 2023)	-90	-45
9	Επέκταση του επιδόματος μητρότητας στους εννέα μήνες για τους ελεύθερους επαγγελματίες και αγρότες από το 2024	-43	-43
10	Αύξηση του φοιτητικού στεγαστικού επιδόματος για τα περιφερειακά Πανεπιστήμια (από 1.500 ευρώ σε 2.000 ευρώ ετησίως και σε 2.500 ευρώ σε περίπτωση συγκατοίκησης)	0	-15
11	Πρόγραμμα «Ανακαινίζω - Νοικιάζω» (με αυξημένη αποζημίωση στο 60% των δαπανών)	-25	-25
12	Διάθεση των εσόδων από το τέλος κρουαζιέρας για έργα υποδομών των ΟΤΑ, του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής και του Υπουργείου Τουρισμού	0	-52
13	Αύξηση αποδοχών σπουδαστών στρατιωτικών σχολών	0	-14
Συνολικό Δημοσιονομικό Κόστος των Παρεμβάσεων (A + B)		-1.840	-2.955

Σημείωση: Το θετικό πρόσημο (+) δηλώνει αύξηση εσόδου ή μείωση δαπάνης και το αρνητικό πρόσημο (-) δηλώνει μείωση εσόδου ή αύξηση δαπάνης. Τα ανωτέρω δεν περιλαμβάνουν έργα και επενδύσεις που καλύπτονται από τον προϋπολογισμό δημοσίων επενδύσεων καθώς και την έκτακτη ενίσχυση κατά τον μήνα Δεκέμβριο 2024, ύψους 243 εκατ. ευρώ, σε συνταξιούχους με προσωπική διαφορά, δικαιούχους του επιδόματος παιδιού, των αναπηρικών επιδομάτων, του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος και των ανασφάλιστων υπερηλίκων.

Ανωτέρω αποτυπώνονται οι μόνιμες δημοσιονομικές παρεμβάσεις για τα έτη 2024 και 2025. Το κόστος των παρεμβάσεων για το έτος 2024 ανέρχεται σε 1.840 εκατ. ευρώ για το σύνολο της Γενικής Κυβέρνησης. Το σημαντικότερο μέρος, ύψους 1.714 εκατ. ευρώ, προέρχεται από το σκέλος των δαπανών, ενώ το υπόλοιπο ποσό, ύψους 126 εκατ. ευρώ, προέρχεται από παρεμβάσεις στο σκέλος των εσόδων. Αντίστοιχα, για το έτος 2025 το συνολικό δημοσιονομικό κόστος των παρεμβάσεων προβλέπεται να αυξηθεί σε σχέση με το 2024 κατά 1.115 εκατ. ευρώ και να ανέλθει σε 2.955 εκατ. ευρώ. Ποσό ύψους 628 εκατ. ευρώ αφορά σε παρεμβάσεις στο σκέλος των εσόδων, εκ των οποίων ποσό ύψους 1.112 εκατ. ευρώ αφορά σε παρεμβάσεις μείωσης των εσόδων και ποσό ύψους 484 εκατ. ευρώ σε παρεμβάσεις αύξησης των εσόδων, ενώ σημαντικό ποσό ύψους 2.327 εκατ. ευρώ προέρχεται από παρεμβάσεις στο σκέλος των δαπανών.

Επισημαίνεται ότι το σύνολο των παρεμβάσεων εναρμονίζεται με τις ανακοινώσεις στο πλαίσιο της ΔΕΘ και με τις προβλέψεις του Μεσοπρόθεσμου Δημοσιονομικού - Διαρθρωτικού Σχεδίου 2025 - 2028.

Δημοσιονομικές παρεμβάσεις για την ενίσχυση του διαθέσιμου εισοδήματος

Η ενίσχυση του διαθέσιμου εισοδήματος των εργαζόμενων και των συνταξιούχων, η οποία αποτέλεσε έναν από τους βασικούς στόχους της κυβερνητικής πολιτικής του 2024, εξακολουθεί να αποτελεί βασικό στόχο και για το 2025, με αποτέλεσμα τόσο την ενίσχυση των παρεμβάσεων του 2024 όσο και τη θέσπιση νέων παρεμβάσεων.

Ειδικότερα, οι κυριότερες μόνιμες δημοσιονομικές παρεμβάσεις που εφαρμόστηκαν το 2024 καθώς και οι νέες, οι οποίες θα εφαρμοστούν από το 2025, είναι οι ακόλουθες:

- μείωση από 01.01.2025, κατά μία ποσοστιαία μονάδα, των ασφαλιστικών εισφορών. Ειδικότερα, η μείωση αυτή αναλύεται σε μείωση 0,5% στις εισφορές των εργαζόμενων και 0,5% στις εργοδοτικές εισφορές κλάδου υγείας, με το ετήσιο καθαρό κόστος για το 2025 να ανέρχεται σε 440 εκατ. ευρώ. Σημειώνεται ότι με την εν λόγω μείωση των ασφαλιστικών εισφορών η σωρευτική μείωσή τους από το 2019 ανέρχεται σε 5,4 ποσοστιαίες μονάδες (από 40,56% σε 35,16%),
- κατάργηση από 01.01.2025 του τέλους επιτηδεύματος στους ελεύθερους επαγγελματίες, σε συνέχεια της μείωσης κατά 50% το 2024, με κόστος 113 εκατ. ευρώ για το 2024 και 238 εκατ. ευρώ για το 2025,
- επέκταση της επιστροφής του ΕΦΚ στο αγροτικό πετρέλαιο για το 2024 και μονιμοποίησή της από το 2025, με νέο σύστημα το οποίο βασίζεται στην πραγματική κατανάλωση, με κόστος 82 εκατ. ευρώ για το 2024 και 100 εκατ. ευρώ για το 2025,
- αύξηση των συντάξεων με βάση τον ρυθμό μεταβολής του πληθωρισμού και του ΑΕΠ, με κόστος 424 εκατ. ευρώ για το 2024 και επιπλέον 398 εκατ. ευρώ για το 2025,
- αναμόρφωση του μισθολογίου στον δημόσιο τομέα από 01.01.2024, με την οποία αυξήθηκαν οι μισθοί όλων των δημοσίων υπαλλήλων, με ιδιαίτερη έμφαση στους χαμηλόμισθους υπαλλήλους, στους υπαλλήλους με παιδιά καθώς και στους υπαλλήλους που κατέχουν θέσεις ευθύνης. Το συνολικό ετήσιο μικτό κόστος (συμπεριλαμβανομένων των εργοδοτικών εισφορών) ανέρχεται σε 1.067 εκατ. ευρώ. Επιπλέον, από τον Απρίλιο 2025 θα πραγματοποιηθεί νέα αύξηση στους βασικούς μισθούς όλων των δημοσίων υπαλλήλων, έτσι ώστε ο εισαγωγικός μισθός στο Δημόσιο να μην υπολείπεται του επιπέδου του κατώτατου μισθού του ιδιωτικού τομέα. Το μικτό κόστος της νέας παρέμβασης για το 2025 εκτιμάται κατ' αρχήν σε 143 εκατ. ευρώ περίπου. Ωστόσο, σημειώνεται ότι το τελικό κόστος εξαρτάται από την τελική αύξηση του κατώτατου μισθού,
- ενίσχυση του εισοδήματος των ιατρών του ΕΣΥ μέσω της αύξησης της αποζημίωσής τους για εφημερίες κατά 20% από 01.01.2024 με κόστος 45 εκατ. ευρώ καθώς και μέσω της θέσπισης από τον Σεπτέμβριο 2024 αυξημένου κινήτρου προσέλκυσης και παραμονής σε προβληματικές και άγονες περιοχές, με κόστος 5 εκατ. ευρώ για το 2024 και 16 εκατ. ευρώ για το 2025. Επιπλέον, από 01.01.2025 θεσπίζεται η αυτοτελής φορολόγηση της αποζημίωσης των εφημεριών των ιατρών του ΕΣΥ με συντελεστή 22%, με κόστος 40 εκατ. ευρώ,

- αύξηση από το 2024 της ειδικής αποζημίωσης για τα πληρώματα πλοίων του Πολεμικού Ναυτικού που βρίσκονται σε αποστολή και για το προσωπικό των Ενόπλων Δυνάμεων που εκτελεί ειδικές αποστολές, με κόστος 15 εκατ. ευρώ,
- αύξηση από 01.01.2025 της αποζημίωσης για τη νυχτερινή απασχόληση του ένστολου προσωπικού (Ελληνική Αστυνομία - ΕΛΑΣ, Πυροσβεστικό Σώμα - ΠΣ, Λιμενικό Σώμα - Ελληνική Ακτοφυλακή - ΛΣ-ΕΛΑΚΤ, Ένοπλες Δυνάμεις), με κόστος 25 εκατ. ευρώ και
- αύξηση των αποδοχών των σπουδαστών στρατιωτικών σχολών συνολικού κόστους 14 εκατ. ευρώ και συγκεκριμένα, αύξηση: (α) από 165 ευρώ σε 609 ευρώ μηνιαίως των αποδοχών των σπουδαστών των Ανώτατων Στρατιωτικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και (β) από 125 ευρώ σε 249 ευρώ μηνιαίως των αποδοχών των σπουδαστών των Ανώτατων Στρατιωτικών Σχολών Υπαξιωματικών.

Επιπλέον, κατά τον μήνα Δεκέμβριο 2024 θα δοθούν ενισχύσεις ύψους 243 εκατ. ευρώ σε 1,9 εκατ. δικαιούχους περίπου, στους οποίους περιλαμβάνονται: (α) συνταξιούχοι με προσωπική διαφορά, οι οποίοι θα λάβουν ενίσχυση που κυμαίνεται από 100 έως 200 ευρώ, αναλόγως του ύψους της σύνταξής τους και για συντάξεις έως και 1.600 ευρώ, (β) δικαιούχοι επιδόματος παιδιού ΟΠΕΚΑ, οι οποίοι θα λάβουν μία επιπλέον μηνιαία δόση, (γ) δικαιούχοι επιδόματος ΑμεΑ ΟΠΕΚΑ και αναπηρικών επιδομάτων e-ΕΦΚΑ, οι οποίοι θα ενισχυθούν με 200 ευρώ, (δ) ανασφάλιστοι υπερήλικες, οι οποίοι θα λάβουν ενίσχυση 200 ευρώ και (ε) δικαιούχοι ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος, για τους οποίους προβλέπεται καταβολή προσαυξημένης μηνιαίας δόσης κατά 50%.

Πέραν των προαναφερθεισών δημοσιονομικών παρεμβάσεων, σημαντική θέση επέχουν και θεσμικές παρεμβάσεις, όπως η περαιτέρω αύξηση του κατώτατου μισθού από τον Απρίλιο 2025, πλέον της αύξησής του κατά 6,4% (από 780 ευρώ σε 830 ευρώ) τον Απρίλιο 2024. Επισημαίνεται ότι η συνολική αύξηση του κατώτατου μισθού από το 2021 έως το 2024 ανήλθε σε 27,7% (από 650 ευρώ σε 830 ευρώ). Επιπλέον, από τον Ιανουάριο 2024 «ξεπάγωσαν» οι τριετίες, απελευθερώνοντας τη μισθολογική εξέλιξη των μισθωτών του ιδιωτικού τομέα, ενώ η κατάργηση της μείωσης του 30% επί των συντάξεων των απασχολούμενων συνταξιούχων συμβάλλει στη σημαντική ενίσχυσή τους. Παράλληλα, είναι σε εξέλιξη η αναμόρφωση των κοινωνικών επιδομάτων, τόσο μέσω αυξήσεων του ύψους τους όσο και μέσω στόχευσης των σχετικών κριτηρίων επιλεξιμότητας, λαμβανομένης με αυτόν τον τρόπο μέριμνας για αυτούς που πραγματικά το έχουν ανάγκη.

Επιπλέον, αναπροσαρμόζεται η Εισφορά Αλληλεγγύης Συνταξιούχων, έτσι ώστε να αυξάνεται ετησίως το κατώφλι κάθε κλιμακίου αναλογικά με το ετήσιο ποσοστό αύξησης των συντάξεων, με γνώμονα τη διασφάλιση της ενίσχυσης των συνταξιούχων.

Επίσης, η κυβέρνηση προχωρά σε σειρά σημαντικών παρεμβάσεων για την ενίσχυση των επενδύσεων, της ανάπτυξης και της καινοτομίας με γνώμονα τη δημιουργία καλά αμειβόμενων θέσεων εργασίας. Πέρα από τους σημαντικούς πόρους που διατίθενται μέσω του αυξημένου ΑΠΔΕ, εισάγονται σημαντικά κίνητρα για καινοτομία, συγχωνεύσεις και εξαγορές, μέσω παρεμβάσεων, εκτιμώμενου συνολικού δημοσιονομικού κόστους 41 εκατ. ευρώ ετησίως, ως ακολούθως:

- εισάγονται νέες περιπτώσεις χορήγησης προσαυξημένων ποσοστών έκπτωσης από τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων, που σήμερα ανέρχεται σε 200%, για δαπάνες επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας, που διαμορφώνεται έως και 315% για επενδύσεις σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις έντασης γνώσης,
- επεκτείνονται τα φορολογικά κίνητρα για εμπορική εκμετάλλευση ευρεσιτεχνίας (πατέντας), με περισσότερα έτη απαλλαγής των σχετικών κερδών από τον φόρο,
- διευρύνονται τα φορολογικά κίνητρα για τους επενδυτές (angel investors) με αύξηση του ορίου στις 900.000 ευρώ επί του κεφαλαίου που εισφέρουν σε νεοφυείς επιχειρήσεις,
- μειώνεται σε 100.000 ευρώ το ελάχιστο όριο εταιρικού κεφαλαίου της νέας εταιρείας που προκύπτει από συνεργασία/μετασχηματισμό, για την εξασφάλιση φοροαπαλλαγής 30% επί των κερδών και
- θεσπίζεται η δυνατότητα μεταφοράς φορολογικής ζημίας μετασχηματιζόμενων επιχειρήσεων.

Επιπλέον, καταργείται η απαρχαιωμένη μορφή του χαρτοσήμου (από το 1931) και θεσπίζεται ψηφιακό τέλος συναλλαγών για συγκεκριμένο αριθμό συναλλαγών με σκοπό την απλοποίησή τους, τη μείωση της γραφειοκρατίας αλλά και τον αναπτυξιακό προσανατολισμό του μέτρου για εκατοντάδες συναλλαγές. Οι κυριότερες συναλλαγές για τις οποίες καταργείται το τέλος, αφορούν σε συμβατικούς τόκους επιχειρηματικών δανείων, ασφαλιστικές συναλλαγές, χρησιδάνεια, ενέγγυες πιστώσεις τραπεζών υπέρ εισαγωγέων, σύσταση και αύξηση κεφαλαίου μη κερδοσκοπικών νομικών προσώπων, διάφορες άδειες για άσκηση επαγγέλματος ή έναρξη δραστηριότητας, χρήση εγκαταστάσεων για βιομηχανικό σκοπό, άδειες λειτουργίας τουριστικού γραφείου και πλήθος άλλων συναλλαγών. Το δημοσιονομικό κόστος εκτιμάται σε 32 εκατ. ευρώ ετησίως.

Περαιτέρω, και προκειμένου να στραφεί το επενδυτικό ενδιαφέρον από επενδύσεις σε ακίνητα σε παραγωγικές επενδύσεις, θα χορηγείται από 01.01.2025 άδεια παραμονής υπό τη μορφή Golden Visa για επένδυση ποσού 250.000 ευρώ σε startup επιχείρηση, μέλος του Εθνικού Μητρώου Νεοφυών Επιχειρήσεων.

Με σκοπό την ανάπτυξη της ψηφιοποίησης της ελληνικής οικονομίας και της ευρυζωνικότητας υψηλών ταχυτήτων μέσω οπτικών ινών, καταργείται το τέλος σταθερής τηλεφωνίας που ανέρχεται σε 5% για συνδέσεις με οπτική ίνα ταχυτήτων 100 mbps και άνω. Το δημοσιονομικό κόστος εκτιμάται σε 24 εκατ. ευρώ ετησίως.

Επιπλέον, με σκοπό την ενίσχυση των λιμένων, των υποδομών των αντίστοιχων Δήμων που δέχονται υψηλό αριθμό τουριστών και του τουριστικού προϊόντος της χώρας εν γένει, επιβάλλεται τέλος κρουαζιέρας ανά επιβάτη κρουαζιερόπλοιου. Το ετήσιο όφελος εκτιμάται σε 52 εκατ. ευρώ. Τα έσοδα θα κατανέμονται κατά 1/3 στους Δήμους όπου αποβιβάζονται οι επιβάτες, κατά 1/3 θα εγγράφονται εις ύψος στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής με σκοπό την εκτέλεση των απαραίτητων λιμενικών έργων και κατά 1/3 θα εγγράφονται εις ύψος στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Τουρισμού για τη στήριξη του τουριστικού προϊόντος της χώρας. Επιπροσθέτως, σύμφωνα με τον ν.5131/2024 περί αναδιάρθρωσης της ΕΕΣΥΠ το 50% των εσόδων που εισπράττεται από

συμβάσεις αξιοποίησης λιμένων και λιμενικών υποδομών, θα μπορεί να διατεθεί για την υλοποίηση έργων αναβάθμισης των λιμένων της χώρας, με επακόλουθο την περαιτέρω αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος αλλά και της καθημερινότητας των πολιτών.

Τέλος, η δημιουργία του νέου Εθνικού Επενδυτικού Ταμείου (Growthfund) ως νέου επενδυτικού εργαλείου, με αρχικά κεφάλαια ύψους 300 εκατ. ευρώ περίπου, αποσκοπεί στην ενίσχυση των επενδύσεων υψηλής προστιθέμενης αξίας για την ελληνική οικονομία.

Παρεμβάσεις αντιμετώπισης του δημογραφικού προβλήματος

Το δημογραφικό αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει όχι μόνο η χώρα μας, αλλά ολόκληρη η Ευρώπη και οι υπόλοιπες αναπτυσσόμενες χώρες, για την αντιμετώπιση του οποίου απαιτούνται και υιοθετούνται τόσο δημοσιονομικά όσο και θεσμικά μέτρα. Συγκεκριμένα, πέρα από τις μόνιμες παρεμβάσεις των οποίων η υλοποίηση ξεκίνησε εντός της προηγούμενης τετραετίας (ενδεικτικά, καταβολή επιδόματος ύψους 2.000 ευρώ για κάθε παιδί που γεννιέται, αύξηση του αφορολόγητου για οικογένειες με παιδιά, επέκταση του επιδόματος μητρότητας ιδιωτικού τομέα από τους έξι στους εννέα μήνες, μείωση ΦΠΑ στα είδη βρεφικής ηλικίας κ.λπ.), υλοποιούνται από το 2024 και προβλέπονται για το 2025 σημαντικές δημοσιονομικές και θεσμικές παρεμβάσεις στο πλαίσιο του ευρύτερου Εθνικού Σχεδίου Δράσης για το Δημογραφικό.

Ενδεικτικά, αναφέρονται τα παρακάτω μέτρα:

- αύξηση του επιδόματος γέννησης από 2.000 ευρώ σε 2.400 έως 3.500 ευρώ (αναλόγως του αριθμού των τέκνων) με αναδρομική ισχύ από 01.01.2023, με κόστος 90 εκατ. ευρώ για το 2024 και 45 εκατ. ευρώ για το 2025,
- αύξηση του επιδόματος μητρότητας στους ελεύθερους επαγγελματίες και τους αγρότες από τους τέσσερις στους εννέα μήνες στο ύψος του κατώτατου μισθού από το 2024, με ετήσιο κόστος 43 εκατ. ευρώ,
- αύξηση του αφορολόγητου, από 01.01.2024, κατά 1.000 ευρώ για φορολογούμενους με εξαρτώμενα τέκνα, με ετήσιο κόστος 135 εκατ. ευρώ,
- αύξηση του οικογενειακού επιδόματος, από 01.01.2024, κατά 20 ευρώ για το πρώτο παιδί και κατά 50 ευρώ από το δεύτερο και για κάθε επιπλέον παιδί, στο πλαίσιο της αναμόρφωσης του μισθολογίου του δημόσιου τομέα, με ετήσιο κόστος 155 εκατ. ευρώ,
- κατάργηση από το 2025 του φόρου ασφαλιστρών συμβολαίων υγείας (15%) για παιδιά έως 18 ετών, με ετήσιο κόστος 17 εκατ. ευρώ,
- θέσπιση από το 2025 φοροαπαλλαγής για τις οικειοθελείς παροχές επιχειρήσεων υπέρ νέων γονέων καθώς και για παροχές που σχετίζονται με βρεφονηπιακούς σταθμούς, με ετήσιο κόστος 6 εκατ. ευρώ,

- αύξηση από το νέο ακαδημαϊκό έτος του φοιτητικού στεγαστικού επιδόματος για τα περιφερειακά Πανεπιστήμια κατά 500 ευρώ, με κόστος 15 εκατ. ευρώ για το 2025 και
- δημιουργία του νέου προγράμματος «Μαριέττα Γιαννάκου» στο εθνικό σκέλος του ΑΠΔΕ, ύψους 250 εκατ. ευρώ, με δυνατότητα προσέλκυσης επιπλέον ιδιωτικών πόρων, για την αναβάθμιση των σχολικών υποδομών της χώρας.

Συγχρόνως, υλοποιείται πλήθος άλλων προγραμμάτων, όπως τα προγράμματα για επιπλέον θέσεις σε βρεφονηπιακούς σταθμούς και η παροχή “voucher” σε παιδικούς σταθμούς, ΚΔΑΠ και ΚΔΑΠ ΑμεΑ, η ενίσχυση του πιλοτικού θεσμού «Νταντάδες της Γειτονιάς» και η εφαρμογή του προγράμματος «Πρώιμη Παρέμβαση» με σκοπό τη συμβουλευτική καθοδήγηση και ενδυνάμωση της οικογένειας για την ομαλή ένταξη των παιδιών (0 - 6 ετών) με αναπτυξιακή καθυστέρηση, διαταραχές, αναπηρίες ή κίνδυνο εμφάνισης αυτών. Τα εν λόγω προγράμματα χρηματοδοτούνται κυρίως από πόρους του ΕΣΠΑ 2021 - 2027 και του ΤΑΑ.

Παράλληλα, υλοποιούνται ιδιαίτερης σημασίας θεσμικά μέτρα που θα διευκολύνουν σημαντικά τις τρίτεκνες οικογένειες, όπως είναι η δια βίου ισχύς της ιδιότητας του τρίτεκνου, η αύξηση της ποσόστωσης στις προσλήψεις στο Δημόσιο και η διεύρυνση των εισοδηματικών κριτηρίων για τη δυνατότητα μετεγγραφών τρίτεκνων και πολύτεκνων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Επιπροσθέτως, σημαντικές παρεμβάσεις στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για το Δημογραφικό, οι οποίες συμβάλλουν στην ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης, αποτελούν οι δωρεάν έλεγχοι γονιμότητας, η δημιουργία του παρατηρητηρίου για το δημογραφικό και η πρόσβαση με ηλεκτρονική πληροφόρηση σε όλες τις παροχές που προσφέρει το Δημόσιο για οικογένειες με παιδιά.

Τέλος, σημειώνεται ότι με το δημογραφικό πρόβλημα συνδέονται, πέρα από τα ανωτέρω μέτρα, και οι παρεμβάσεις ενίσχυσης του διαθέσιμου εισοδήματος καθώς και τα μέτρα αντιμετώπισης του στεγαστικού προβλήματος που περιγράφονται στη συνέχεια.

Παρεμβάσεις αντιμετώπισης του στεγαστικού προβλήματος

Για την εύρεση προσιτής στέγασης και την αύξηση του αποθέματος διαθέσιμων κατοικιών υλοποιούνται κατά τη διάρκεια του 2024 σημαντικές παρεμβάσεις, όπως:

- το πρόγραμμα «ΣΠΙΤΙ μου» με παροχή χαμηλότοκου στεγαστικού δανείου για νέους ή ζευγάρια 25 - 39 ετών για την αγορά πρώτης κατοικίας, με συνολικό προϋπολογισμό 1 δισ. ευρώ,
- το πρόγραμμα «Εξοικονομώ - Ανακαινίζω για νέους», με προϋπολογισμό 300 εκατ. ευρώ. Το σκέλος «Εξοικονομώ» συνίσταται στην παροχή κινήτρων για παρεμβάσεις εξοικονόμησης ενέργειας στον οικιακό κτηριακό τομέα και το σκέλος «Ανακαινίζω» συνίσταται στην παροχή κινήτρων για παρεμβάσεις αισθητικής, λειτουργικής ανακαίνισης και αναβάθμισης των κατοικιών, ως συμπληρωματικές των παρεμβάσεων εξοικονόμησης ενέργειας,

- το πρόγραμμα στεγαστικής συνδρομής «Κάλυψη», που υλοποιείται από τον ΟΠΕΚΑ με πόρους της ΔΥΠΑ, με το οποίο αξιοποιούνται ιδιωτικές κατοικίες για τη στέγαση ευάλωτων κοινωνικών ομάδων,
- το πρόγραμμα «Ανακαινίζω - Νοικιάζω» για κενά σπίτια που θα μισθωθούν σε μακροχρόνια μίσθωση, με αντικείμενο την επιδότηση της ανακαίνισης και της επισκευής τους, προκειμένου να αυξηθεί ο αριθμός των αξιοποιήσιμων κατοικιών,
- μεγαλύτερη μείωση του φόρου, από 40% σε 100%, για δαπάνες αναβάθμισης κτηρίων, στις οποίες λαμβάνονται υπόψη και οι δαπάνες αγοράς αγαθών,
- επιβολή ΦΠΑ 13% και τέλους παρεπιδημούντων στις βραχυχρόνιες μισθώσεις ακινήτων (τύπου Airbnb) στα νομικά πρόσωπα και στα φυσικά πρόσωπα με τρία ή περισσότερα εκμισθωμένα διαμερίσματα και παράλληλη αυστηροποίηση του ορισμού της βραχυχρόνιας μίσθωσης, με στόχο τη ρύθμιση της αγοράς των βραχυχρόνιων μισθώσεων και την αντιμετώπιση των δευτερογενών αρνητικών συνεπειών στις τιμές των ενοικίων και
- περαιτέρω αυστηροποίηση των κριτηρίων για τη χορήγηση Golden Visa. Το όριο αυξήθηκε σε 800.000 ευρώ από 500.000 ευρώ στην Αττική, τη Θεσσαλονίκη, τη Μύκονο, τη Σαντορίνη και τα νησιά με πληθυσμό άνω των 3.100 κατοίκων, ενώ στις υπόλοιπες περιοχές το όριο αυξήθηκε από 250.000 ευρώ σε 400.000 ευρώ.

Από το 2025 οι παρεμβάσεις επεκτείνονται και περιλαμβάνουν, πλην οικονομικών ενισχύσεων, κίνητρα για την αξιοποίηση των κενών σπιτιών. Συγκεκριμένα, οι κυριότερες παρεμβάσεις συνίστανται σε:

- δημιουργία νέου προγράμματος «ΣΠΙΤΙ μου II», με συνολικό προϋπολογισμό 2 δισ. ευρώ, εκ των οποίων 1 δισ. ευρώ χρηματοδοτείται από το δανειακό σκέλος του ΤΑΑ και 1 δισ. ευρώ από τις εμπορικές τράπεζες. Το επιτόκιο θα είναι μειωμένο κατά 50% από το τρέχον εμπορικό, καθώς το ποσό που χρηματοδοτείται από το ΤΑΑ θα είναι άτοκο. Τα ηλικιακά και εισοδηματικά κριτήρια διευρύνονται σε σχέση με το πρώτο πρόγραμμα «ΣΠΙΤΙ μου». Το πρόγραμμα θα καλύπτει φυσικά πρόσωπα και ζευγάρια ηλικίας 25 έως 50 ετών, με εισόδημα το οποίο κυμαίνεται από 10.000 ευρώ έως 20.000 ευρώ για τον άγαμο, ενώ για το ζευγάρι αυξάνεται σε 28.000 ευρώ με προσαύξηση 4.000 ευρώ για κάθε τέκνο,
- δημιουργία νέου προγράμματος «Αναβαθμίζω το Σπίτι μου» με κύριο σκοπό την ενεργειακή βελτίωση παλαιών κατοικιών. Προβλέπεται η χορήγηση δανείου έως 25.000 ευρώ με μηδενικό επιτόκιο και συνολικό προϋπολογισμό 400 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων ποσό ύψους 300 εκατ. ευρώ χρηματοδοτείται από το δανειακό σκέλος του ΤΑΑ και ποσό ύψους 100 εκατ. ευρώ από τις εμπορικές τράπεζες,
- απαλλαγή για τρία έτη από τον φόρο εισοδήματος των εισοδημάτων από ενοίκια ακινήτων εμβαδού έως 120 τ.μ., τα οποία θα εκμισθωθούν με μακροχρόνια μίσθωση, ενώ ήταν κενά ή σε βραχυχρόνια μίσθωση για τουλάχιστον τρία έτη. Το εκτιμώμενο κόστος για το 2025 ανέρχεται σε 3 εκατ. ευρώ και για τα έτη 2026 - 2028 σε 13 εκατ. ευρώ, κατ' έτος,

- απαγόρευση νέας βραχυχρόνιας μίσθωσης κατά τη διάρκεια του 2025 για διαμερίσματα που βρίσκονται στο πρώτο, δεύτερο και τρίτο δημοτικό διαμέρισμα του κέντρου της Αθήνας, λόγω του ιδιαίτερα υψηλού ποσοστού των διαμερισμάτων που διατίθενται για βραχυχρόνια μίσθωση,
- αύξηση του τέλους ανθεκτικότητας στην κλιματική κρίση για βραχυχρόνιες μισθώσεις, κατά τους μεν χειμερινούς μήνες από 0,5 ευρώ σε 2 ευρώ ανά διανυκτέρευση, κατά τους δε καλοκαιρινούς μήνες από 1,5 ευρώ σε 8 ευρώ ανά διανυκτέρευση,
- διπλασιασμός της μέγιστης επιδότησης του προγράμματος «Ανακαινίζω - Νοικιάζω» από το ποσό των 4.000 ευρώ στο ποσό των 8.000 ευρώ, η οποία θα καλύπτει το 60% έναντι του 40% των δαπανών. Το πρόγραμμα έχει προϋπολογισμό 50 εκατ. ευρώ και συγκεκριμένα, 25 εκατ. ευρώ για το 2024 και 25 εκατ. ευρώ για το 2025,
- επέκταση για ένα ακόμα έτος (μέχρι το τέλος του 2025) της αναστολής του ΦΠΑ στις νέες οικοδομές, με σκοπό την αύξηση των προς διάθεση κατοικιών, με ετήσιο κόστος 18 εκατ. ευρώ,
- αξιοποίηση ακινήτων του Δημοσίου μέσω διαγωνιστικών διαδικασιών, στο πλαίσιο του προγράμματος «Κοινωνική Αντιπαροχή», με δαπάνες του αναδόχου, ο οποίος έχει τη δυνατότητα εκμετάλλευσης του ακινήτου και παράλληλα την υποχρέωση εκμίσθωσής του και
- αύξηση του επιδόματος στέγασης, στο πλαίσιο της εν γένει αναμόρφωσης των επιδομάτων, από το ποσό των 70 ευρώ στο ποσό των 125 ευρώ και στο ποσό των 75 ευρώ, αναλόγως της εισοδηματικής κλίμακας, το οποίο προσαυξάνεται κατά 30% για κάθε τέκνο, ενώ παράλληλα εισάγονται και στοχευμένα περιουσιακά κριτήρια.

Παρεμβάσεις για τις φυσικές καταστροφές

Εκτός από τις προαναφερθείσες παρεμβάσεις με σκοπό την ενίσχυση του εισοδήματος και την αντιμετώπιση του δημογραφικού και του στεγαστικού προβλήματος, εφαρμόζεται πλήθος παρεμβάσεων για την αντιμετώπιση των οικονομικών επιπτώσεων από τις φυσικές καταστροφές, οι οποίες έχουν ενταθεί τα τελευταία χρόνια λόγω της κλιματικής αλλαγής.

Οι κυριότερες παρεμβάσεις είναι οι εξής:

- αύξηση από το 2025 του ποσοστού μείωσης του ΕΝΦΙΑ από 10% σε 20% για κατοικίες φυσικών προσώπων που ασφαλίζονται για φυσικές καταστροφές με φορολογητέα αξία έως 500.000 ευρώ. Οι κατοικίες με φορολογητέα αξία άνω των 500.000 ευρώ συνεχίζουν να έχουν έκπτωση 10%, όπως ίσχυε από 01.01.2024, χωρίς ωστόσο να αποζημιώνονται σε περίπτωση φυσικής καταστροφής μετά από την 01η.6.2025,
- κυμαινόμενη αύξηση από 0,5 ευρώ έως 5 ευρώ του τέλους ανθεκτικότητας στην κλιματική κρίση, από 01.01.2025, αναλόγως της κατηγορίας των ξενοδοχείων και καταλυμάτων, κατά τους μήνες από Απρίλιο έως Οκτώβριο και επέκταση κατά έναν μήνα (Μάρτιο) της περιόδου εφαρμογής του χαμηλού τέλους. Το ετήσιο όφελος από την εν λόγω μεταβολή υπολογίζεται σε 203 εκατ. ευρώ,

- υποχρέωση ασφάλισης για φυσικές καταστροφές: (α) από 01.6.2025 των επιχειρήσεων με κύκλο εργασιών άνω των 500.000 ευρώ και (β) από 01.01.2025 των οχημάτων ιδιωτικής και επαγγελματικής χρήσης, με την ανανέωση ή τη σύναψη νέου ασφαλιστήριου συμβολαίου και
- συνέχιση της συμβασιοποίησης σχεδόν του συνόλου των έργων του «ΑΙΓΙΣ», ύψους 2,1 δισ. ευρώ και υλοποίηση του μεγαλύτερου μέρους των προγραμμάτων Anti-nero I και II καθώς και του προγράμματος προστασίας δασών Anti-nero III, συνολικού ύψους 400 εκατ. ευρώ περίπου.

Τέλος, επιταχύνονται περαιτέρω οι πληρωμές στο πλαίσιο της κρατικής αρωγής και παράλληλα, συνεχίζεται η καταβολή των αποζημιώσεων μέσω του ΕΛΓΑ για την αποκατάσταση των φυσικών καταστροφών που προκάλεσε η πλημμύρα “Daniel”, ιδίως στη Θεσσαλία, με διάθεση ποσού άνω των 600 εκατ. ευρώ εντός του τελευταίου τριμήνου του 2023 και κατά τη διάρκεια του 2024. Επιπροσθέτως, από τον προϋπολογισμό δημοσίων επενδύσεων χρηματοδοτούνται έργα υποδομών στη Θεσσαλία σχετιζόμενα με το οδικό δίκτυο και τον σιδηρόδρομο, ύψους άνω του 1 δισ. ευρώ, ενώ προβλέπεται νέο πρόγραμμα έργων ορεινής υδρονομίας, με προϋπολογισμό ύψους 200 εκατ. ευρώ από το ΑΠΔΕ του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Τα ανωτέρω είναι συμπληρωματικά των έργων που υλοποιούν οι ΟΤΑ α’ και β’ βαθμού καθώς και των λοιπών σχετικών έργων που προβλέπονται στο ΑΠΔΕ.

ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ

Η πρόωρη αποπληρωμή των ευρωπαϊκών δανείων του μηχανισμού Greek Loan Facility (GLF), τα οποία έχουν κυμαινόμενο επιτόκιο, αναμένεται να συνεχιστεί τον Δεκέμβριο 2024 με την αποπληρωμή δανείων που λήγουν τα έτη 2026, 2027 και 2028, συνολικού ύψους 7.935 εκατ. ευρώ. Έχουν προηγηθεί οι αποπληρωμές δανείων ύψους 5.290 εκατ. ευρώ τον Δεκέμβριο 2023 και 2.645 εκατ. ευρώ τον Δεκέμβριο 2022.

Μετά την αναβάθμιση του αξιόχρεου του Ελληνικού Δημοσίου στην επενδυτική βαθμίδα (BBB-) κατά τη διάρκεια του δεύτερου εξαμήνου του 2023 από τους οίκους αξιολόγησης DBRS Morningstar, Standard & Poor’s, Fitch Ratings, R & I και Scope καθώς επίσης και την αναβάθμιση από τη Moody’s στη βαθμίδα Ba1, ακολούθησε κατά τη διάρκεια του τρέχοντος έτους η αναβάθμιση των προοπτικών της ελληνικής οικονομίας από τους οίκους αξιολόγησης Standard & Poor’s, Scope, DBRS Morningstar και Moody’s. Το γεγονός αυτό καθιστά πιθανή μία νέα αναβάθμιση του αξιόχρεου του Ελληνικού Δημοσίου κατά τους προσεχείς μήνες.

Οι χρηματοδοτικές ανάγκες του Ελληνικού Δημοσίου κατά τη διάρκεια του 2024 καλύφθηκαν κατά κύριο λόγο από κοινοπρακτικές εκδόσεις ομολόγων σταθερού επιτοκίου δεκαετούς και τριακονταετούς διάρκειας, συνολικής ονομαστικής αξίας 7.000 εκατ. ευρώ. Επιπλέον, καλύφθηκαν από επανεκδόσεις μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων ομολόγων μέσω δημοπρασίας συνολικής ονομαστικής αξίας 2.300 εκατ. ευρώ καθώς επίσης και από αναχρηματοδότηση βραχυπρόθεσμου χρέους. Παράλληλα, έλαβε χώρα η εκταμίευση δόσης ύψους 2.327,2 εκατ. ευρώ στο πλαίσιο της δανειακής σύμβασης με την ΕΕ για τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Σταθερότητας, η οποία κατευθύνεται προς την κάλυψη των αντίστοιχων αναγκών χρηματοδότησης του δανειακού προγράμματος του ΤΑΑ. Ο βραχυπρόθεσμος

δανεισμός του Ελληνικού Δημοσίου πραγματοποιήθηκε μέσω εκδόσεων έντοκων γραμματίων τρίμηνης, εξάμηνης και ετήσιας διάρκειας καθώς επίσης και μέσω πράξεων διαχείρισης ταμειακής ρευστότητας υπό τη μορφή repo agreements, τις οποίες συνάπτει ο Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους (ΟΔΔΗΧ) για την αξιοποίηση των διαθεσίμων, κυρίως, των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης.

Στις 30.9.2024 το σύνολο των δανείων που έχουν χορηγηθεί από τον Μηχανισμό Στήριξης διαμορφώθηκε σε 226.790,1 εκατ. ευρώ, τα οποία μετά την πλήρη εξόφληση του ΔΝΤ συνίστανται αποκλειστικά σε ευρωπαϊκά δάνεια των κρατών μελών της Ευρωζώνης.

Το χρέος της Γενικής Κυβέρνησης εκτιμάται ότι θα διαμορφωθεί στα 365.000 εκατ. ευρώ ή 154,0% ως ποσοστό του ΑΕΠ στο τέλος του 2024, έναντι 369.099 εκατ. ευρώ ή 163,9% ως ποσοστό του ΑΕΠ το 2023, παρουσιάζοντας μείωση κατά 9,9 ποσοστιαίες μονάδες έναντι του 2023. Το 2025 το χρέος της Γενικής Κυβέρνησης προβλέπεται ότι θα διαμορφωθεί, επίσης, στα 365.000 εκατ. ευρώ ή 147,5% ως ποσοστό του ΑΕΠ, παρουσιάζοντας μείωση κατά 6,5 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ έναντι του 2024

Εξέλιξη δημόσιου χρέους Γενικής Κυβέρνησης (σε εκατ. ευρώ)			
	2024*	2025**	Διαφορά 2025-2024
	(1)	(2)	(3)=(2)-(1)
Ταμειακό αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης	273	-222	-495
Αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης κατά ESA	1.713	1.421	-292
Εθνικολογιστικές προσαρμογές Γενικής Κυβέρνησης	-1.440	-1.643	-203
Χρηματοοικονομικά παράγωγα	-1.220	-800	420
Αυξήσεις ΜΚ εταιρειών, συμμετοχή στην ΕΤΕπ κ.λπ.	1.203	1.755	552
Χορηγήσεις δανείων σε επιχειρήσεις από πόρους ΤΑΑ	1.562	3.741	2.179
Μεταβολή διαθεσίμων και ενδοκυβερνητικού χρέους	-6.000	-5.350	650
Πώληση μετοχών κ.λπ.	-1.371	-564	807
Προσαρμογές στο άρτιο, λοιπές προσαρμογές	1.454	1.440	-14
Μεταβολή από προηγούμενο έτος	-4.099	0	4.099
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης	365.000	365.000	0
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης ως % του ΑΕΠ	154,0%	147,5%	-6,5%
ΑΕΠ	236.965	247.514	

* Εκτιμήσεις, ** Προβλέψεις

Πηγή: ΟΔΔΗΧ